

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Toiminnan kautta todeksi muuttunut

Omaehtoinen kulttuurituottaminen osana vaikuttavaa
paikalliskulttuuritoimintaa

Lotta-Maria Rantanen

www.humak.fi

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)
Arvioitavaksi jättämisaika 05 / 2013

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Lotta-Maria Rantanen	Sivumäärä 47 ja 0 liitesivua
Työn nimi Toiminnan kautta todeksi muuttunut – Omaehtoinen kulttuurituottaminen osana vaikuttavaa paikalliskulttuuritoimintaa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Arto Lindholm, Terhi Dahlman	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Tuusulan kunnan kulttuuritoimi	
Tiivistelmä <p>Tuusulassa julkisesti tuotettujen kulttuuripalveluiden rinnalla elää omaehtoisesti toimivien paikalliskulttuuriyhdistysten tapahtumatuotannot ja ruohonjuuritason kasvava kiinnostus ja halu voida vaikuttaa oman kotialueen kulttuuritoimintaan.</p> <p>Valta ei tule enää vain ylhäältäpäin – se tulee myös alhaalta. Omaehtoisen kulttuurituottamisen potentiaalia kunnallisten palveluiden rinnakkaisena voimana ei kuitenkaan ole, ainakaan riittävässä määrin, vielä tunnistettu. Eri toimijoiden välistä vuoropuhelua ei käydä, ja kohtaamiset rajoittuvat katseisiin kulttuurisihteerin toimiston kynnyksellä avustushakemusten jättöpäivänä. Jääkö paikallisen kulttuuritoiminnan potentiaalista nyt jotain hyödyntämättä, kun eri tahot toimivat etäällä toisistaan, tunteitta ja kuulematta toisiaan?</p> <p>Tuusulan kunta tarvitsee tietoa toimijalähtöisen kehittämistyön mahdollisuuksista. Vaikuttavamman paikalliskulttuurin edistämiseksi Tuusulassa pitäisi ottaa käyttöön perinteistä, edustuksellista demokratiaa monipuolisia osallistumismuotoja. Tavoitteenani on tuottaa ideoita siihen, kuinka kuntalaisia voitaisiin jatkossa ottaa aktiivisemmin mukaan kulttuuriseen kehitystyöhön.</p> <p>Kunnan kulttuuristrategiaan on kirjattu tavoite yhteisöllisyyttä lisäävän toiminnan kehittämiseksi. Sama tavoite löytyy myös tuusulalaisen paikalliskulttuuriyhdistyksen <i>Jokelan elävän alakulttuurin kehitysyksikkö</i> (Jekku) ry:n toiminnan takaa.</p> <p>Jekku ry on aktiivinen ruohonjuuritasolta ponnistava kulttuuriyhdistys, joka tuottaa vuosittain Jokelan hylätylle vanutehtaalle Kadun Kieli -punk-musiikkitapahtumaa. Yhdistystoiminnan tavoitteena on laadukkaan, sisällöltään arvokkaan, kulttuuritoiminnan edistäminen.</p> <p>Jekku ry on onnistunut muovaamaan tapahtumatuottamisesta sellaisen tilan, joka on innostanut kyläläisiä ottamaan kantaa oman asuinalueensa ilmapiirin puolesta laajemminkin. Kadun Kieli -tapahtumissa kiteytyy tehdyn työn tulos: tarttumalla paikallisten ihmisten tietoon ja taitoon voidaan tuottaa kestävä ja kiinnostava kulttuuritoimintaa, jolla on todella merkitystä.</p> <p>Opinnäytetyössäni tarkastelen omaehtoisuutta paikallista kulttuuritoimintaa rikastuttavana voimana Jekku ry:n toimintavuosien sekä sen omien tapahtumatuotantojen kautta. Tavoitteeni on onnistua välittämään tietoa ja innostavia ajatuksia omaehtoisen kulttuurituottamisen merkityksistä ja mahdollisuuksista ruohonjuuritasolta päättäjille.</p> <p>Opinnäytetyössäni kehitän syksyllä aloitettavien Kulttuurikahvila–tapaamisten sarjaa, joiden tavoitteena on lisätä yhteistyötä kunnan, yhdistysten, taiteilijoiden sekä tavallisten kuntalaisten välillä. Kulttuurikahvila–konseptia kokeiltiin Tuusulassa ensimmäisen kerran huhtikuussa 2013.</p> <p>Kuntaan on juuri valittu uusi kulttuurilautakunta seuraavalle nelivuotiskaudelle. Nyt on mahdollisuus vaikuttaa siihen, millaista kulttuuripolitiikkaa kotiseudulla tehdään.</p>	
Asiasanat: omaehtoisuus, yhteisöllisyys, yhdistystoiminta, vastademokratia, paikalliskulttuuri	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Cultural Management Degree Programme

ABSTRACT

Author Lotta-Maria Rantanen	Number of Pages 47
Title Realized by doing – Independent culture production as a part of influential local cultural activities	
Supervisor(s) Arto Lindholm, Terhi Dahlman	
Subscriber and/or Mentor The municipality of Tuusula	
Abstract <p>In Tuusula independent local cultural association and their productions are living side by side with publicly produced culture-services. Moreover, there is an increasing interest and desire at the grass-root level to influence the local culture activities, which should be noted by those in power.</p> <p>It is evident that power is not merely a top-down activity as it can be practiced in multiple levels. The potential of independent cultural productions has not yet been recognized as a parallel power to those of the municipality. There is a lack of communication between the different parties, where interaction is limited to vary looks toward each other while returning grant applications. Hence, one could question if the full potential of the different cultural actors has been reached as they are acting in distance, without hearing and knowing of each other.</p> <p>The municipality of Tuusula lacks knowledge on the possibilities actor-oriented development work can bring. In order to enhance the local culture scene new participation forms should be introduced to co-exist with the traditional methods. My aim is to produce ideas regarding how in the future the locals could be more actively engaged into the cultural development.</p> <p>The culture-strategy of Tuusula states as one of its objectives the development of activities, which can enhance sense of community. The same underlining desire is the ground for Jokelan elävän alakulttuurin kehitysyksikkö (Jekku) ry. It is a non-profit association operating in Jokela, Tuusula.</p> <p>Jekku Ry is an active association pushing forward at the grass-root level. It produces a yearly punk-music event Kadun Kieli at an abandon cotton factory. The objective of the association is to contribute to culture activities of Tuusula with event which is rich in content.</p> <p>Regardless of the lack of support and capital, Jekku Ry has been able to develop the production into such that has encouraged locals to take a stand for the atmosphere of their hometown in a larger scale. Hence, the work put into creating Kadun Kieli shows results – it is possible to produce sustainable and engaging cultural activity, which matter while relying on the skills and know-how of the locals.</p> <p>In this thesis I examine how the enriching power of independent actors to culture scene through my experience from operating in Jekku Ry. My aim is to convey information and inspiring ideas of the importance of independent associations to the policy makers of the municipality.</p> <p>In addition, this thesis will aim at developing the Culture Café event series starting in the upcoming fall. The objective of the events is to increase cooperation between the municipality, associations, artist and the inhabitants of Tuusula. The concept of Culture Café was first introduced in April 2013.</p> <p>As a final not, a new cultural board has recently been elected for the next four-year term. This is the time to influence in what kind of culture politics are practiced in Tuusula.</p>	
Keywords independent cultural activity, sense of community, association activity, counter-democracy, local culture	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
1.1 Toiminnan kautta todeksi muuttuvat esimerkit.....	6
2 OMAEHTOISESTI – KOSKA KOTI ILMAN KULTTUURIA ON LATTEA PAIKKA.....	9
2.1 Jokelan elävän alakulttuurin kehitysyksikkö ry.....	11
2.2 Halu vaikuttaa.....	14
2.3 Punkfestivaali jytisee eloa Jokelan hylättyyn vanutehtaaseen.....	17
2.3 Suhde omaan kotiympäristöön.....	20
3 EDUSTUKSELLISEN DEMOKRATIAN MUUTOSPAINE	22
3.1 Vastakkaista demokratiaa.....	23
3.2 Kulttuurikahvila kohtaamispaikkana.....	26
3.2 Kuntaudistus ovella.....	31
4 TALLOOKO TALOUSORIENTOITUNEISUUS KULTTUURIKESKUSTELUA?.....	32
4.1 Vaikuttava kulttuuri ja kulttuurin hyödyt.....	34
4.2 Keitä kuullaan ja tuetaan?.....	36
5 LOPPULUKU, JOSSA VASTAUKSEN SIJAAN HERÄÄ KYSYMYS	40
5.1 Pelastava kolmas sektori ja vaikuttava yhdistystoiminta.....	42
5.2 Kehityskelpoinen kulttuurikahvila-konsepti	43
LÄHTEET.....	46

1 JOHDANTO

Kotikylässäni Jokelassa on tyypillistä istua iltaa tuijotellen tuopinpohjaa. Kylän toisiaan toistavat tapahtumasarjat päättyvät ilta kuuteen mennessä. Harvoin tapahtuu mitään yllättävää. Seiskalta paikallinen pizzeria on jo täynnä. Happy hour.

Astun yhtenä talvi-iltana sisään pizzeriaan, pitkästä aikaa. Tilaan tuopin ja istahdan tuttujen kasvojen viereen. Ympärilläni istuvat Hartwallin rekkakuski, lattialämmitysasentaja, koneistaja, muutama keikkatyöläinen ja työtön. Poikkeuksetta seurueessa jokainen harrastaa päivätyön ohella musahommia ja haaveilee alan vaihdosta. Kulttuuriala kiinnostaisi, sanottavaa ja tahtoa tehdä löytyy, mutta puitteet, yhteisön tuki ja alan tuntemus puuttuvat. Sitten he alkavat kysellä, että mitä minä teen elääkseni. Minusta on tulossa kulttuurituottaja.

Pizzeriassa istuvat ihmiset ovat juuri niitä tyypejä, jotka kunnassa harjoitettu kulttuuritoiminta helposti ohittaa. Nämä ihmiset eivät tule kunnan toimistosta käsin tuotetun kulttuuritoiminnan osalta tavoitetuiksi. He eivät hakeudu julkisesti tuotettujen kulttuuripalveluiden pariin, eikä kunta osaa, tai uskalla, tulla luokse. Näistä pöydistä katsottuna lähialueen kulttuuritarjonta on kaukaista, *toisille* suunnattua toimintaa, joka ei tule lähelle. Tässä(kin) kylässä on paljon nuoria, jotka eivät tartu kunnan tuottamaan toimintaan. Näin siitäkin huolimatta, ettei paikallistarjontaa ole paljoa.

Pizzeriassa hörpätään tuopista ja nimetään seuraavalle omakustanteelle äänittäjä ja kansilehtisen taittaja. Mietitään, miten olisi varaa järjestää paikallisille bändeille keikkoja ja miten tuottaa meitä kiinnostavaa kulttuuritoimintaa lähelle. Kunnan harjoittama *kaikille kaikkea* -toimintaperiaate näyttää ihan hyvältä paperilla, mutta todellinen sisältö osoittautuu lähes poikkeuksetta ontoksi. Tänne piskuiseen pizzeriaan teot eivät ainakaan ulotu. Ja näitä kuppiloitahan riittää.

Vaikka! Juuri näiden ihmisten kanssa paikallista kulttuuritoimintaa tulisi tuottaa. Meistä kulttuurituottajista pitäisi olla hyötyä ja apua nimenomaan ruohonjuuritason tekijöille, joilla on laaja tuntemus omasta kotialueestaan ja verkostot joka postilaatikolle. Tarttumalla paikallisten ihmisten tietoon ja taitoon voidaan tuottaa

kulttuuria, jolla on merkitystä. Kunnallisen kulttuuritoiminnan tulisi saavuttaa tavallisen ihmisen arki, ja onnistua rikastuttamaan sitä. Jos paikalliselta tasolta löytyy innokkaita tekijöitä, voisi kunnan asiantunteva kulttuuritiimi toimia rohkeammin mahdollistajana. Uskon, että jo pienten apurahojen tai esimerkiksi ilmaisten tilojen myöntämisellä paikallisten tekijöiden käyttöön voisi tuottaa paljon hyvää – mitattaisiin onnistumista sitten osallistuvuudessa, identiteetin vahvistamisessa tai arjen sisältöjen rikastuttamisessa.

Tuona iltana tilanteeseen turhautunut pöytäseurueeni alkoi tuottaa uusia ja raikkaita ideoita paikalliskulttuurin tuulettamiseksi. Ja kuuli ensimmäistä kertaa, että kuntalaisina heillä on oikeus ja mahdollisuus hakea julkisia kohdeavustuksia omien ideoidensa toteuttamiseksi. Tuona iltana minä päätin tarttua ideaan.

Joulukuussa 2010 jokelalaisessa pizzeriassa perustettiin paikalliskulttuuriyhdistys, Jokelan elävän alakulttuurin kehitysyksikkö ry (Jekku ry). Ideoimme paikallisesta näkökulmasta kiinnostavaa kulttuuritoimintaa, rohkeasti omannäköistämme. Kirjoitimme ylös tapaamisen synnyttämät ajatukset, joista muokattiin kaksi apurahahakemusta. Tuottaisimme itse sen, mitä alueelta puuttuu. Uskoimme, että olemme asiantuntijoita omassa kylässämme. Rohkea toimiminen paikallistasolla kannattaa. Myös kuntalaisen on oltava aktiivinen, jos muutosta halajaa. Ei pidä jäädä kuppilaan odottamaan, että läänintaiteilija tulee hakemaan.

1.1 Toiminnan kautta todeksi muuttuvat esimerkit

Opinnäytetyössäni pohdin omaehtoisen kulttuurituottamisen potentiaalia kunnallisesti tuotettujen kulttuuripalveluiden rinnalla. Omaehtoisella otteella tarkoitan paikallisten ihmisten potentiaalin ja voimavarojen tunnistamista osana kulttuuripalveluiden tuottamista. Paikallisten ihmisten konkreettisista tarpeista lähtevät aloitteet voivat kehittää kulttuurielämää tavalla, joka elää ja kehittyy osana ihmisten arkisia kohtaamisia, mutta joka myös vastavuoroisesti jättää jälkeensä vaikutuksen ihmisten elämään ja alueen viihtyvyyteen. Julkishallinnolliset toimijat, kuten kunnat, tarvitsevat lisää tietoa toimijalähtöisen kehittämistyön mahdollisuuksista, ja uskon, että uppoutumalla Jekku ry:n toimintavuosiin ja tapahtumatuotantoihin, voin nostaa esiin

konkreettisia keinoja ja jatkokehiteltäviä ajatuksia siitä, kuinka ruohonjuuritasolta nouseva paikalliskulttuuritoiminta voisi täydentää julkisesti tuotettuja kulttuuripalveluita.

Opinnäytetyöni tilaajana toimii Tuusulan kunnan kulttuuritoimi. Tilaajalleni haluan tuottaa tietoa siitä, millaista paikallista kulttuuriaktivismia Tuusulassa tällä hetkellä tapahtuu ja millaisia kysymyksiä ja ideoita ruohonjuuritasolla toimiminen herättää. Kunnan kulttuuristrategian tavoite on lisätä alueellista yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyyden tunteen syntymistä on mielestäni olennaista pohtia onnistuneen esimerkin kautta, joka löytyy Tuusulan Jokelasta. Väitän, että Jokelan elävän alakulttuurin kehitysyksikkö (Jekku) ry on tapahtumatuotantojensa kautta onnistunut tekemään jotain, millä on todellista merkitystä paikallisesti. Opinnäytetyöni läpi kulkevat, eri yhteiskunnan kerroksia halkovat pohdinnat ovat kaikki syntyneet yhdistystoiminnassa vaikuttamisen kautta. Myös alan kirjallisuus on onnistunut entisestään painamaan minua syvempiin pohdintoihin vaikuttavamman kulttuuripolitiikan ja -toimimisen puolesta.

Teoksessa Kulttuurista kestävyttä Siivonen (2006) listaa käytännön keinoja kulttuurisesti kestävä aluekehitystyön tekemiseksi. Listalta löytyvät muun muassa paikallisen kokemustiedon kerääminen ja hyödyntäminen, tutkijoiden tutustuminen paikalliseen yhdistystoimintaan ja tavallisten kansalaisten ottaminen mukaan hankkeisiin ja kehitystyöhön (2006, 98–99). Koska Tuusulassa päättäjät eivät olleet vielä jalkautuneet kentälle, päätin tarttua aiheeseen ja edes auttaa eri tahojen keskusteluetäisyyden kaventumista kirjoittamalla lopputyöni ruohonjuuritasolta päättäjille. Opinnäytetyöni nojaa Siivosenkin esittämiin kehitysideoihin paikallisen kokemustiedon keräämisestä ja hyödyntämisestä kunnassa laajemmin. Parhaimmillaan tapahtuu niin, että hyödyntämällä ruohonjuuritasolla toimimisen kautta keräämääni tietoa, voimme kunnan kulttuuritoimen kanssa yhteistyöllä vaikuttaa siihen, että ajatus *tavallisten kansalaisten mukaan ottamisesta kehitystyöhön* myös täyttyy. Pienessä mittakaavassa tätä tavoitetta sivuaa jo se, että kunta lähti työni tilaajaksi, ja on ainakin lähtökohtaisesti kiinnostunut kuulemaan erilaisia ajatuksia paikalliskulttuuritoiminnan kehittämistä.

Ajassa, jossa vanhat kulttuuripoliittiset perustelut on asetettu kyseenalaisiksi, on tärkeää yrittää diagnosoida olevaa ja esittää oikeita kysymyksiä. Tietääksemme miten toimia, meidän täytyy tietää mitä on meneillään. Jos ja kun emme kuitenkaan halua luopua kulttuuripoliitikasta, nykyinen tilanne on analysoitava ja kysymykset asetettava uudelleen. (Kangas & Virkki 1999, 5–7.) Murroskausi on luonteenomaista synnyttää erilaisia kansanliikkeitä, jotka pyrkivät toiminnallaan poistamaan havaittuja epäkohtia. Yhteiskunnallisen murroksen vanavedessä syntyy usein myös arvomurros, ja uudet liikkeet kyseenalaistavat ”kannoistaan jääräpäisesti kiinnipitävien hegemonisen kulttuurin kannattajien luutuneet ideologiset mielipiteet”. (Karkama 1998, 79.) Menettääkö kulttuuri sille kuuluvan kriittisen ja keskusteleavan merkityksen, jos kulttuurinen valta istutetaan isoihin instituutioihin (riippumatta siitä, millaisia päämääriä ja tavoitteita instituutioilla on) ja julkisuudessa keskustelua käydään vain eri alojen *asiantuntijoiden* toimesta. Millainen asema paikalliskulttuureilla, kuntalaisilla ja kyläläisillä on kuviossa? Eikö todellisuudessa elävää keskustelua käydä nimenomaan arkisissa tilanteissa, kahvipöydissä, kapakoiden pöydissä, työpaikoilla ja olohuoneissa? Jokelassa ainakin, ja keskustelu on herännyt.

Tämän ajan yhteiskuntajärjestystä on kuvailtu epäluulon yhteiskunnaksi, josta politiikan lumo on hävinnyt (Rosanvallon 2008, 12). Uusliberalistinen valta-ajattelu vaatii itselleen ainoan vaihtoehdon asemaa. Yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset heijastuvat ennen kaikkea edustuksellisen demokratian legimiteettiin: kuinka osallisia kansalaiset ovat edustuksellisen järjestelmän tuottamissa päätöksissä ja millaisiksi he kokevat oman mahdollisuutensa vaikuttaa (Heikkilä & Kunelius 2000, 9.) Tässä (epä)järjestyksessä vastademokratialla on paikkansa. Kriitikki kohdistuu edustuksellisen vallan erkaantumiseen tavallisten ihmisten ongelmista sekä kokemukseen vähäisistä vaikuttamisen mahdollisuuksista. Enemmän kuin edustukselliseen demokratiaan ja joukkoviestimiin, kansalaiset luottavat tällä hetkellä kansanliikkeisiin (Heikkilä & Kunelius 2000, 10).

Pohtimalla vastademokratian (ja lähidemokratian) luonnetta ja mahdollisuuksia tuotan materiaalia syksyllä 2013 käynnistyvien Kulttuurikahvila-kohtaamisten pohjaksi. Kulttuurikahvilat toimivat kohtaamispaikkana aueella toimiville yhdistyksille, päättäjille, taiteilijoille sekä tavallisille kuntalaisille. Koen, että tällaisen kunnan eri

toimijoita yhteentuoovan tapaamiskulttuurin kehittäminen on yksi kehittelynarvoinen tapa lisätä vaihtoehtoisia vaikuttamisen mahdollisuuksia Tuusulassa. Huhtikuussa 2013 toteutettu Kulttuurikahvila-kokeilu osoittautui onnistuneeksi ja jatkan opinnäytetyössäni kahvilaidean kehittelyä. Kulttuurikahvila–tapaamiset toimivat myös tilana, jossa voin kertoa opinnäytetyössäni syntyneistä ajatuksista samalla kertaa kunnan eri toimijoille ja jalostaa niitä eteenpäin toimiviksi käytännöiksi yhteistyössä tavallisten kuntalaisten ja virkamiesten kanssa. Jekku ry on sitoutunut työskentelemään kunnan kulttuuritoimen apuna kahviloiden järjestämisessä.

Äkkiseltään ehkä pienimuotoiselta kuulostava tapahtumatuottaminen ja kansalaisvaikuttamisen halu Jokelassa halkoo kuitenkin monia yhteiskunnallisia teemoja ja päivänpolttavia kysymyksiä. Parhaimmillaan niiden kriittinen pohdinta opinnäytetyön muodossa onnistuu herättämään vastaanottajien mielessä kysymyksiä ja aktivoi keskustelun jatkamiseen. Ideaalitapauksessa kulttuurisesti merkittävä teksti on demokraattinen ja avoin keskustelukumppani ja antaa siksi virikkeitä kulttuuriseen toimintaan (Karkama 1998, 75). Jokainen yksittäinen puheenvuoro on kannanotto, toiminta aiheuttaa toimintaa, ja toiminnan kautta todeksi muuntunut esimerkki saa maailmassa enemmän aikaan kuin mitkään puheet (Karkama 1998, 87).

2 OMAEHTOISESTI – KOSKA KOTI ILMAN KULTTUURIA ON LATTEA PAIKKA

Paikalliskulttuuri on elävää ja merkittävää, jos sitä tehdään. Parhaimmillaan paikallistasolta kurkottava kulttuurinen toiminta auttaa havaitsemaan ja tiedostamaan ehkä rutinoituneeksi muuttanutta kotiympäristöä ja arkea, ja etsimään yhteisön yhteisvoimin keinoja asioiden muuttamiseksi. Muun muassa Pertti Karkama (1998) on kuvannut elävästi sitä, kuinka toiminta taiteen ja kulttuuristen kysymysten kentällä on aktivoivaa, sillä kysymysten herääminen laittaa yhteisön etsimään vastauksia ja keskustelemaan keskenään. Kun pelissä on yhteisen ongelman ratkaiseminen ja muutoksen aikaan saaminen, dialogi on parhaimmillaan herkkää ja kaikkien osapuolten potentiaalisuuden tunnistavaa. Keskustelu, jota yhteisön kesken käydään, on samanaikaisesti hyvin henkilökohtaista, mutta myös sosiaalista ja yhteisöllistä. (Karkama 1998, 14.)

Talvella 2010 kourallinen jokelalaisia nuoria koki, että kunnan kulttuuriin osoitetut varat kulutettiin loppuun ennen kuin ehdittiin Tuusulan pohjoispäähän. Sitten alettiin kyseenalaistaa kuvion oikeudenmukaisuutta ja nähdä mahdollisuuksia tilanteen kohentamiseksi. Tänä päivänä sama joukko nuoria aikuisia osallistuu ja vaikuttaa kunnassa harjoitettuun kulttuuripolitiikkaan. Olennaista on saada toimia itselle sopivalla tavalla ja sitoutua itselle henkilökohtaisesti tärkeään yhteisöön. Vaihtoehtomusiikkiin keskittyvien tapahtumien järjestämisen ohella pieni paikalliskulttuuriyhdistys ottaa kantaa ja edistää muitakin tärkeitä asioita, joilla se katsoo olevan hyviä vaikutuksia omaan asuinympäristöönsä. Ensimmäinen Kadun Kieli (2011) jo sen osoitti, että yhteen iltaan kiteytyvä rutistus voi kantaa hedelmää kauas. Prosessi ei pääty tapahtuma-alueen siivoamiseen tai aggregaatin tankin tyhjentämiseen – roskasäkkejä kantaessa hymy on herkässä, tuoreet ideat lentävät, uudet tuttavuudet ovat liimautuneet tärkeäksi osaksi toimintaa. Toimintaa, jolla on kaikki mahdollisuudet jatkua ja kirkastua entisestään, vahvistaa positiivisella tavalla oman kotikylän erityisyyttä.

Jotta omaehtoinen kulttuuritoiminta voi kukoistaa, tarvitaan omaa innostusta – sitä että tekeminen lähtee sisältä (Wilkman 2006, 36 Helanderia ym. lainaten 2005, 89).

Omaehtoista kulttuuritoimintaa voidaan määritellä muun muassa termeillä arkikulttuuri, ruohonjuuritaso, yhteistyö, yhteisöllisyys, yhdistys. Tekemisen ilo, palo, innostus ja intohimo. Toiminta on tyypillisesti vapaaehtoista ja vastakohtaista lakisääteiselle, budjettirahoitteiselle kulttuuritoiminnalle. (Wilkman 2006, 36–37.) Puhuttaessa kaupunkikulttuurista ja kulttuurikaupungeista pitää ymmärtää, että kulttuuri on muutakin kuin kaunotaiteita. Se on kaupunkilaisten arkiviihtyvyyttä ja joskus juhlaa, kaikkea sitä, mikä tekee kaupungista elävän ja eletävän. (Karisto. 2010, 110.) Ruohonjuuritason omaehtoisen tekemisen kannalta merkittäviä ovat tavalliset, arkisissa ympäristöissä tapahtuvat kohtaamiset, joissa ajatukset leviävät ja keskeneräiset ideat saavat suoraa palautetta kohderyhmältään, siis potentiaalisilta toiminnan kehittäjiltä. Elävän kulttuurin voi ajatella olevan toisaalta itse arvoja välittävää ja ylläpitävää, kun taas toisaalta keskusteluun kirvoittava voima siitä, millaista maailmaa ja kulttuurielämää mekin haluamme yhdistystoiminnallamme

edistää (Karkama 1998). Kulttuurisen tietoisuuden ja dialogin varsinainen syntypohja ja maaperä ovat arkipäivän keskustelut ja väittelyt; keskustelua eivät käy vain hyvin toimeentulevat ja sivistyneinä pidetyt ihmiset, vaan sitä käyvät kaikki kaikkialla. Merkittäviä aloitteita tehdään valtajulkisuudelta piilossa, ruohonjuuritasolla, työ- ja harrastus- ja vapaa-ajan yhteisöissä. (Karkama 1998, 87–97.)

Vaikuttavan paikalliskulttuurin edistämiseksi Tuusulassa, ja Suomessa ylipäänsä, pitäisi ottaa käytäntöön perinteistä, edustuksellista demokratiaa monipuolistavia osallistumismuotoja. Vaikka kunnassa istuu kulttuurilautakunnallinen ihmisiä, joilla on päätäntävaltaa, ja oletettavasti hyvät tiedot ja taidot paikallisen kulttuuripolitiikan tekemiseen, tulisi eri tahojen kuulluksi tulemisen mahdollisuuksia lisätä. Valta ei tule enää vain ylhäältäpäin – se tulee myös alhaalta, ja ruohonjuuritasolta keskustelevien soisi tulevan yhtä lailla kuulluiksi. Kulttuuriseen keskusteluun ei riitä, että pohditaan vain jotain yksittäistä ongelmaa tai keskitytään kertomaan, kuka tekee asioita väärin. Kulttuurinen keskustelu tarttuu asioihin arvokysymyksinä ja kulkee rohkeasti kohti laajempia syy- ja seuraussuhteita. Niinpä Jekku ry:n näkökulmasta on kiinnostavaa pohtia sitä, millaisena kunnallinen kulttuuripolitiikka näyttäytyy ruohonjuuritasolle, minkälaista toimintaa paikallinen aines on itse onnistunut tuottamaan ja millaista potentiaalia toiminta kätkee sisäänsä tulevaisuutta ajatellen.

2.1 Jokelan elävän alakulttuurin kehitysyksikkö ry

Kaikesta päätellen Jokela on Keski-Uudenmaan ala- ja vaihtoehtokulttuurin keskittymä, jota pyörittää Jekku ry. Yhdistyksen porukka on sekalaista sakkia, josta löytyy kasapäin erilaisia persoonia. Löytyy nallekarhun näköinen rumpali, joka kulkee käsi paketissa. On äidin kotona asuva hevoshoitaja, joka iskurepliikkina tekee ennustuksia tytöstä. Mukana on hiljainen kitaristi, joka levyllä kuitenkin karjuu kurkku suorana. Useamman jätjän joukosta löytyy vielä kuvankaunis rokkimimmi, joka on oikeastaan Jokelan Lumikki – hänellä on yhdistyksessään joukko poikia. Liikuttavin heistä on ehkä hän, jonka käteen on tatuoitu Jokelan postinumero. (Huttunen 2012.)

Oman kulttuuriyhdistyksen perustamiseen liittyi vilpitön halu kehittää kotikunnan kulttuuritoimintaa. Perustajajäsenten keskuudessa heräsi aikanaan keskustelu siitä, mihin yhteisiä verovarojamme käytetään ja millaista kulttuuritoimintaa itse

tuottaisimme jos kunta lohkaisisi osan kulttuuriin käytettävistä varoista meille. Sitten päätettiin kirjoittaa kokeilumielessä pari apurahahakemusta. Myönteisten avustuspäätösten turvin toiminta lähti vauhdilla käyntiin. Perustamispäivistään lähtien yhdistys on pyrkinyt toimimaan avoimesti, ennakkoluulottomasti, yhteistä hyvää lisäten. Yhdistyksen kolmas toimintavuosi on nyt käynnissä.

Yhdistyksen toiminnan tavoitteena on laadukkaan, sisällöltään arvokkaan, kulttuuritoiminnan edistäminen, jonka reseptinä tai päämääränä ei ole raha. Niinpä ammattimaista tapahtuman tekemistä on opittu toiminnan tuloksena ja rahan korvikkeena käytetty vilkasta mielikuvitusta ja paikallista yhteistyötä. Tavoitteiden kärjessä on tinkimättömästi tehdyn ja esitetyn musiikin esilletuominen tapahtumissa, sekä yhteisöllisen ja tasa-arvoisen tilan luominen Jokelaan. Tapahtumissa yhdistyy matalan kynnyksen osallistuminen – tapahtuma on ilmainen kaikille – sekä kunnianhimoisen ohjelmiston kasaaminen. Avainasia on henki, jonka kulttuuritapahtuma ympärilleen luo. Yhteisöllisyyden tunne saman kiinnostuksen kohteen jakavien ihmisten välillä on ollut vahvaa. Tapahtumaa tehdään nimenomaan yleisölle ja artisteille, ihmisten ainutlaatuiselle kohtaamiselle, jonka festariympäristö parhaimmillaan luo.

Suurin osa yhdistyksen jäsenistä ja talkoolaisista on 19–30-vuotiaita omaa alaa tai koulupaikkaa etsiviä nuoria aikuisia, joille yhdistyksessä toimiminen on tärkeä osa omaa olemista. Varsinaisia jäseniä yhdistyksessä on tällä hetkellä kaksitoista. Talkoolaisten määrä kasvaa projektikohtaisesti kaksin–kolminkertaiseksi varsinaisesta jäsenmäärästä. Vuonna 2013 yhdistys aloitti yhteistyön Helsingin Punkkarit ry:n kanssa, mikä on kehitysvammaisten nuorten osallisuutta parantavan hankkeen myötä syntynyt yhdistys. Helsinkiläiset punk-harrastajat haluavat olla mukana toiminnassa varsinaisina tapahtumapäivinä ja osallistua viime hetken festarivalmisteluihin yhdessä Jekku ry:n jäsenten kanssa. Tulevana kesänä viikatteita vanutehtaan tontin siistimiseksi tarvitaan siis tuplamäärä! Yhteistyön myötä tuotannon vaikutusalueetta on onnistuttu kasvattamaan ja tavoitteena on tavoittaa yhä uusia yleisöjä ja tuotantotyöstä kiinnostuneita ihmisiä mukaan toimintaan. Kadun Kieli on alue, jossa saa kokeilla ja harjoitella niin tuottamista kuin esiintymistä.

Yhdistyksen vahvuuksia tapahtuman tuottajana on ennakkoluulottomuus, vahva harrastuneisuus ja intohimo alalla. Tekijöiden verkostot ovat laajat, sillä poikkeuksetta yhdistysläiset ovat itse keikkailevia artisteja tai vähintään keikoilla käyviä musiikin harrastajia. Toiminnan aloittamisen jälkeen jokainen yhdistysläinen on liittynyt johonkin bändiin tai perustanut oman. Kun tapahtumaa tehdään sisältö edellä, eivät turhanpäiväiset egoasiat tule tielle. Myös markkinointi pysyy hyvin todenmukaisena, kun tuote on aito ja läpikotaisin tekijöilleen tuttu. Toiminta on vuosi vuodelta myös kasvattanut suosiotaan kyläläisten keskuudessa. Mukana on edelleen sama vanha perustajaporukka, mutta myös vuosittain uusiksi jäseniksi ja talkoolaisiksi ilmoittautuneita jokelalaisia nuoria.

Toiminnan tueksi on menneinä vuosina onnistuttu saamaan hyvin apurahoja sekä sponsoritukia (vuoden 2011 budjetista noin 80% muodostui apurahoista ja sponsorirahoista), mikä mahdollisti toiminnan käynnistymisen. Jekku ry on tähän asti saanut tukea kaikilta tahoilta, joilta avustuksia on haettu (tukijoita 2011–2013: Tuusulan kunta, Kansan sivistysrahasto, Suomen Kulttuurirahaston Uudenmaan maakunnan rahasto). Silti vuosittainen epävarmuus taloudesta on pidemmän päälle raastavaa. Tammikuun suunnittelukokouksessa ei ole vielä varmuutta kevään apurahapäätöksistä saati yritystuista, mutta silti pitäisi uskaltaa buukata bändejä, ja kaikille haluttaisiin luvata asianmukaiset korvaukset. Tällä hetkellä apurahahakemukset laitetaan vetämään tammikuussa, minkä jälkeen istutaan odottamaan, josko jotain tapahtuisi. Samalla haaveillaan tulevan kesän esiintyjistä ja pelätään, että bändit ehditään kiinnittää muualle. Jekku ry järjestää mahdollisuuksien mukaan myös pienempiä klubitapahtumia Uudellamaalla. Klubi-lipunmyynnillä kartutetaan kassaa parhaan mukaan, mutta bändipalkkioiden ja muiden kulujen jälkeen klubitoinnasta jää harvoin huomattavia rahasummaa säästöön. Lipunhinnat halutaan pitää matalina, jotta kynnyksellä ottaa osaa yhdistyksen tapahtumiin ei nousisi turhan korkealle.

Ryhmän heikkoutena voidaan nähdä osittainen amatöörimäisyys: asioihin menee ammattilaisia enemmän aikaa, virheitä tehdään ja etenkin ryhmän johtajuus on ollut

kadoksissa. Toisaalta, ryhmässä on myös voimaa, kun kaikkien taidot ja tiedot otetaan vakavasti ja niissä nähdään potentiaalinen hyöty tapahtuman onnistumisen kannalta. Yhteisön ryhmähenki on suuri valtti, mutta samalla työnjako on ollut epäselvää ja –tasaista. Itseohjautuvuutta sekä toisiemme ohjaamista on opittu vuosien myötä. Kun ryhmädynamiikkaa on ensimmäisinä toimintavuosina vasta haettu ovat työt kasautuneet kuin huomaamatta muutaman ihmisen harteille. Etenkin tapahtumatuotannon loppuvaiheessa, kun aika käy vähiin ja työt vain pitää hoitaa. Oman toiminnan arvioimisen kautta yhdistyksessä ollaan opeteltu uusiutumista ja puutteiden korjaamista.

2.2 Halu vaikuttaa

Nuorten halu ottaa osaa vaikuttavaan toimintaan ja politiikkaan kanavoituu nykyisin yhä enemmän perinteisten poliittisten instituutioiden ja areenoiden ulkopuolelle. Niin kutsutulla ”uudella politiikalla” viitataan elämänpolitiikkaan, joka ei perustu samastumiselle mihinkään yhteiskuntaluokkaan. Siinä politisoidaan aiemmin yksityisen piiriin kuuluvia asioita, kuten esimerkiksi vapaa-aika ja kuluttaminen. Suomalaiset nuorisotutkijat ovat nähneet nuorten aktiivisuuden kanavoitumisen äänestämisen ulkopuolelle haasteena perinteiselle politiikanteolle. (Horelli, Sotkasiira & Haikkola 2004, 123–124.)

Jekku ry:n tapauksessa itse kulttuurituottamisen rinnalle on noussut vuosien myötä lukuisia muitakin teemoja, joita kulttuuristen kysymysten äärellä toimiminen on herättänyt. Ei ole kaukaa haettua liittää paikalliskulttuurista toimintaa muun muassa ilmastonmuutoksen tai työttömyyden kaltaisiin laajoihin (arvo)kysymyksiin. Itse asiassa yhä laajemmat yhteiskunnalliset asiat ja asioihin kantaa ottaminen ovat tulleet meitä yhdistysläisiä lähemmäs sen myötä, kun olemme alkaneet toimia aktiivisesti omien tapahtumatuotantojemme äärellä. Pienillä paikalliskulttuuriyhdistyksillä ja marginaalissa toimivilla järjestöillä voikin olla suuri merkitys kokonaisuuden kannalta, jos aktiivisuutta ei rajata tiukasti vain yhden asian ääreen. Tapahtumatuotannoilla voidaan nähdä olevan paitsi kulttuurielämän sisältöä

ja rakenteita kehittäviä, myös yhteisöä rakentavia merkityksiä ja mahdollisuuksia (Iso-Aho & Kinnunen 2011, 13). Toiminta on kuitenkin todella kulttuurista vasta silloin kun kulttuuriperintö vaikuttaa kriittisesti omaksuttuna toiminnan sisältöinä (Karkama 1998, 13). Pietikäinen kirjoittaa samasta aiheesta toimittamassaan teoksessa Valta Suomessa:

Vaikka ihmiset haluavatkin toimia poliittisesti ennen kaikkea oman alueensa asioiden ajajina, tämä ei sulje pois aktiivisuutta kansallisissa ja globaaleissa kysymyksissä. Päinvastoin, aktiivinen poliittinen kansalainen voi nousta vastustamaan sekä lähiyhteisön vallankäyttöä että suuryrityksiä, jatkuvan talouskasvun ideologiaa ja sikalanomistajien harjoittamaa laillistettua eläinrääkkäystä. (Pietikäinen 2010, 258.)

Uusliberalistisen menestystarinan ehtona ovat jatkuvasti kasvavat syrjäytettyjen ja köyhien ihmisten luokat. Menestystarinoita kirjoitetaan toisten kustannuksella ja jo Rooman keisariajoilta tuttu idea tarjota kurjistuvalle väestölle leipää ja sirkushuveja alkaa kuulostaa tutulta. Kuviossa alimpaan kerrokseen suunnatun kulttuurin tehtävä muuttuu viihdyttäväksi ja terapeutiseksi. Ihmiset halutaan saada jaksamaan oloissa, jotka eivät ole heidän etujensa mukaiset. Kulttuurielämysten kautta tasoitetaan sitä ristiriitaa, mikä on ideologian totuuden ja tavallisten ihmisten köyhtyvän elämän välillä. (Karkama 1998, Kangas 1999.) Tätä lieveilmiötä vastaan Jekku ry haluaa tietoisesti taistella. Tarjota tasa-arvoisesti ja esteettömästi kaikille yhteiskuntaluokille sisältölähtöisesti tuotettua kulttuuritoimintaa ja mahdollisuuden osallistua itse tekemiseen. Yhdistyksen toiminnan tavoitteena on tavoittaa mahdollisimman monia ihmisiä, joille osallistuminen Kadun Kieli – tapahtumaan ja yhdistystoimintaan voisi tuottaa positiivisen ja ajatuksia herättävän kokemuksen. Tapahtumatuotantojen kautta luodaan tila yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiselle.

Osallistumisessa ja osallisuudessa ei ole kyse vain kiinnostuksesta osallistua tai olla osallistumatta. Osallistuminen on väljästi ottaen toimintaa, joka sitoo toimijat yhteen sosiaaliseen prosessiin. Vaikuttaminen sen sijaan tarkoittaa jonkinasteisen vaikutuksen ilmenemistä tai muutoksen aikaansaamista poliittisessa prosessissa laajasti ottaen, mutta ennen kaikkea päätöksenteossa. Osallistumisen ja vaikuttamisen läpileikkauspistettä voidaan kutsua vaikuttavaksi osallistumiseksi. (Horelli, Sotkasiira & Haikkola 2004, 135–136.)

Yhdistystoiminnassa ihmiset voivat vaikuttaa jatkuvasti, kun taas äänestää voi vain määräaikaisten puitteissa. Yhdistyskentällä ei tarvitse tyytyä vaalien tarjoamiin ennaltamääritelyihin valinnanmahdollisuuksiin. Tarkoin valikoituneita, yhteisölle tärkeitä tavoitteita kohden voidaan mennä omaa tahtia ja mielekkäiksi koettuja vaikutuskeinoja käyttämällä. Jäykkä päätöksentekokoneisto tai turha byrokratia eivät vaivaa. Vaikuttamisen keinot valikoituvat omien intressien mukaan sellaisiksi, joissa tekijät kokevat yltyvänsä edes jonkinlaiseen asiantuntijuuteen ja aktiiviseen toimijan rooliin.

Yhdistyksemme etsiessä paikkaansa kunnallisen vaikuttamisen kentältä, on ollut kiinnostavaa huomata, kuinka helppoa on luiskahtaa pois kohtuuden keskitieltä. Aidosti ratkaisuja etsivä keskustelu kaventuu hetkessä inttäviin ääripäihin, joissa puhujat keskittyvät valittamaan tai listaamaan toistensa puutteita ja perustelemaan omaa paremmuuttaan. Kun keskustelussa ovat läsnä koko ajan sekä aatteiltaan yhtenäinen yhteisö että joukko itsenäisesti ajattelevia ihmisiä (Jekku ry), ja vastapuolella samanlainen joukko (esimerkiksi kulttuurilautakunta tai samoista apurahoista kilpaileva yhteisö), on ymmärrettävää, että konflikteja syntyy. Mutta sitä ei saisi nähdä perusteena vähentää kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia tai olla ottamatta osaa keskusteluun. Aktiivinen yhdistyksessä toimiminen ja yrittäminen ovat opettaneet vuosien mittaan ymmärrystä myös paremmista vaikuttamisen keinoista ja havahduttanut huomaamaan toiminnan taipumuksen ideologisoitua (niin pienessä paikalliskulttuuriyhdistyksessä kuin esimerkiksi kunnan kulttuuritoimessa).

Yhdistyksessä toimiminen voi lisätä myös yhteisöllisyyden tunnetta, kun toimintaan osallistuvat ihmiset lähtevät liikkeelle oman kokemuksen pohjalta samastuen ja reagoiden toistensa elämäntilanteisiin ja ympäristöön. Agendalle nousee puute ja sen jälkeen etsitään ratkaisuehdotuksia. Mietitään, mitä voidaan tehdä itse ja miten asioihin kannattaa pyrkiä vaikuttamaan. Kun oma osaaminen loppuu, hahmotellaan varovaisia yhteistyökuvioita muiden toimijoiden ja kunnan suuntaan. Tässä piilee potentiaali ja positiivinen kehityssuunta osallistuvan verkoston luomiselle.

2.3 Punkfestivaali jytisee eloa Jokelan hylättyyn vanutehtaaseen

Keski-Uudenmaan kulttuurin mekkana on pidetty pitkään Tuusulan eteläisempää osaa, Rantatietä. Järven luo on jo kauan tultu inspiroitumaan, ja kulttuuritien lukuisat taiteilijakodit pitävät yllä rantaviivan mainetta. Myös Meidän Festivaali ja Taiteiden Yö ovat löytäneet kodin tutuilta kansallisromanttisilta seuduilta. - - Jokelassa kuitenkin ravistellaan. Mielettömistä persoonista koostuva Jekku ry pisti pystyyn punkfestivaalin vanhalla vanutehtaalla. Punkia ja Jokelaa ei heti osaisi yhdistää, mutta nämä veitikat heiluttivat niskalihaksensa maitohapoille jo toista vuotta peräkkäin. (Huttunen 2012.)

Kadun Kieli on punk-musiikille omistettu yhden päivän festivaali, jota järjestetään kerran vuodessa Jokelan vanhan vanutehtaan piha-alueella. Tuotanto on Jekku ry:n päätapahtuma. Lisäksi yhdistys tuottaa erilaisia klubeja Uudellamaalla. Ensimmäisen kerran Kadun Kieli -tapahtuma järjestettiin kesällä 2011 ja vuoden 2013 tapahtuma nousee tehtaan vanhalle lastauslaiturille 3.8.2013. Tapahtumaa tehdään kirjaimellisesti lihasvoimin, täydellä sydämellä. Tuotantotyöt hoidetaan alkuideoinnista tontilla kasvavan heinän niittämiseen asti itse. Kadun Kieli – tapahtuma yhdistää päivän ajaksi tiiviisti yhteen punkmusiikin pioneereja ja harrastajia. Kaikki yhtyeet, jotka tahtuman aikana nousevat lastauslavalle esiintymään, ovat yhtä tärkeä osa tapahtumaa kuin paikalle saapunut yleisö ja talkoolaiset.

Jekku ry:n näkökulmasta toiminnan ydinviesti on selvä, se on tapahtumatuottamista tinkimättömästi ja intohimolla. Kadun kieli – tapahtuma kietoo yhteen musiikin, ainutlaatuisen yhteisöllisyyden kokemuksen sekä ikivanhan miljööhen henkiin heräämisen. Kadun Kieli on kannanotto ja konkreettinen toimenpide paikallisen kulttuuritoiminnan puolesta. Kadun Kielen artistivalinnat ovat perusteltuja ja itse etsittyjä. Yhdistyksen jäsenet koluavat vuosittain läpi lukuisia keikkoja Suomessa ja ulkomailla ja perustavat artistivalinnat omaan kokemukseen ja makuun. Ydinviesti leviää parhaiten tekijöiden, aikaisempien vuosien kävijöiden ja esiintyjien tarinoiden kautta. Lisää potkua oman tuotannon tunnetuksi tekemiselle antaa hyvin suunniteltu ja tunnollisesti toteutettu markkinointi sekä yhteistyöverkoston kasvattaminen. Kadun Kieli –tapahtumaa alettiin lähtökohtaisesti tehdä itselle. Yhdistyksen jäsenet

toteuttavat omia unelmiaan tapahtumatuotannon kautta ja ottavat toiminnan kautta osaa kulttuuriseen keskusteluun.

Tapahtumatuotannon aktiivisin työvaihe ajoittuu helmi–elokuulle. Tapahtuman talous on pitkälti kiinni apurahoista, joita vuonna 2013 haettiin Tuusulan kunnalta (myönnettiin 1000,00€) ja Suomen Kulttuurirahaston Uudenmaan maakunnan rahastolta (myönnettiin 1000,00€). Saadut kulttuuriavustukset ovat pysyneet vuosien mittaan määriltään suurin piirtein samoina. Vuoden 2012 tapahtumassa sponsorirahan määrä yli kaksinkertaistui edellisestä. Tulevan kesän tapahtumaa varten kasassa on viiden yrityksen tuki (noin 1500,00€). Toiminnan taakse on saatu mukaan sponsoriksi myös graafisen suunnittelun firma *Vinttikonttori* jonka ansiosta tapahtumasta ympäristöön leviävä visuaalinen ilme on uskottavaa ja huolellisesti toteutettu. Jokelalainen yritys *Rauta Jokela* tarjoaa tapahtuman lavarakenteisiin tarvittavat materiaalit. Kaikki toiminnan takana olevat yritykset sopivat tapahtuman luonteeseen, eikä tukikuviossa ole päälle liimaamisen makua. Yritysten tukemisen motiiveina on poikkeuksetta ollut halu auttaa paikalliskulttuurin eteen tehtyä työtä, joten yhdistyksellä ei ole velvollisuuksia yrityksistä kohtaan. Tähän mennessä yritykset ovat halutessaan saaneet näkyvyyttä tapahtuma-alueella, mutta muuta rahanvastiketta ei ole odotettu. Ensimmäisenä vuonna tapahtumasähkö lainattiin naapurista. Toisena vuonna käytössä oli aggregaatti. Tulevaa kesää silmällä pitäen kunta on luvannut selvittää sähköjen vetämisen mahdollisuutta tapahtuma-alueelle.

Nettikanavia, Facebook-sivua ja omaa nettisivua, pidetään pystyssä omin voimin. Lisäksi paikallislehdissä saavutettu näkyvyys on vuosittain ollut hyvää. Lehdissä tiedottamisesta vastataan itse ja huolella laaditut tapahtumatiedotteet ovatkin menneet toimittajien seuloista kiitettävästi läpi. Paikallisesta näkökulmasta lehtinäkyvyys on arvokasta nettinäkyvyyden rinnalla. Käsitksemme mukaan esimerkiksi Keski-Uusimaa –lehteä ja ilmaislehti Varttia luetaan Uudenmaan alueella vielä paljon.

Kulttuuri- ja taide-toiminnalla on merkittävät mahdollisuudet onnistua vaikuttamaan ruohonjuuritasolla, saada ihmiset keskustelemaan ja vaikuttamaan, toimimaan

paikallisesti yhteisen hyvän eteen. Kadun Kielestä on nimenomaan haluttu viestiä tilana, joka innostaa kyläläisiä toimimaan oman asuinalueensa ilmapiirin parantamisen eteen. Lisäksi tapahtuma tuo alueelle bändejä, jotka eivät muuten Jokelassa soittaisi. Eivät varmaan edes lähellä Tuusulaa, sillä radan varressa Helsingistä pohjoiseen kuljettaessa on jäljellä enää vain hyvin harvoja sopivia esiintymispaikkoja under ground -bändeille. Kadun kieli – tapahtumiin on onnistuttu buukkaamaan todella arvostettuja suomalaisia punk-bändejä sekä tuotu yhtyeitä myös ulkomailta, vuonna 2012 uSSSy Venäjältä ja 2013 tullaan Jokelassa kuulemaan itävaltalaisista Supportia.

Kadun Kieli on luonteeltaan intensiivinen tapahtuma, jossa yleisö ja bändit ovat hyvin lähellä toisiaan. Vuorovaikutteisuus on suurta ja yleisön aktiivisuudella on suuri merkitys onnistuneen tunnelman kannalta. Jo tapahtuman viestinnässä ja muun muassa facebook-sivuston elävyydessä on paljolti kyse siitä, että yleisö on, ja kokee olevansa, merkittävä osa tapahtumatuotantoa. Laadukas ja puhutteleva ohjelmasisältö sai ensimmäisen toimintavuoden jälkeen nopeasti aikaan sen, että ihmiset aktivoituivat tapahtuman ympärillä, jakoivat ajatuksiaan ja valokuvia netissä. Nyt yhdistyksen kesken huolehditaan siitä, että aktiivisuus pysyy yllä ja ihmisten kanssa tuotetaan uutta sisältöä. Kertomalla yhdistyksen toiminnasta ja ajatuksista toiminnan taustalla reilusti ääneen, Kadun Kieli tekee pesäeroa Suomen kesätapahtumamassaan: vaihtoehtoa kaipaavat ihmiset etsivät tiensä toisenlaista sisältöä tarjoavan toimijan luo.

Kadun Kieli –tapahtumanimeen päädyttiin ideahautomossa, jossa pohdittiin yhdistyksen toimintaa kuvaavaa sanaparia. Nimen haluttiin viestivän kirjavasta yksilöiden joukosta tapahtuman takana sekä itse tekemisen ja erilaisten kulttuuristen ja taiteellisten sisältöjen arvostuksesta. Kadun Kieli kuvastaa myös tapahtuman miljöötä, jossa uusi ja vanha, arvokkuus ja ränsistyneisyys, lyövät kättä. Vanha vanutehdas on kaksikerroksinen valkoinen kivirakennus, jossa on punaisesta tiilistä rakennettu korkea savupiippu. Mutta se on myös rakennus, jossa ei ole yhtään ehjää ikkunalasia tai puhdasta seinäpintaa. Vanutehtaalla näkyvät elämän jäljet. Tila toimii tapahtumapaikan lisäksi myös kyläläisten satunnaisena majoituspaikkana,

skeittihallina, graffititaiteilijoita inspiroivana pintana. Tällä hetkellä kukaan ei tiedä mitä rakennukselle tulee käymään. Omistajayritys on vaihtunut ja rakennus on huonossa kunnossa. Tehtaan naapuriasukkaan mukaan tontti on jo kaavoitettu täyteen uusia taloja, mutta hankkeen tiellä seisoo ränsistynyt, Museoviraston suojelukohde. Jekku ry sai toisen Kadun Kieli -tapahtuman jälkeen Museovirastolta kiittävästä ja kannustavasta sähköpostista siitä, että vanhoja rakennuksia nostetaan esiin ja otetaan hyödylliseen käyttöön. ”Useinhan tällaisten rakennusten suhteen odotetaan, että ne menevät niin huonoon kuntoon, ettei niitä voi enää korjata. Pahinta, mitä niille voisi tapahtua, on että joku yrittää kunnostaa niitä”, mietti Tuusulan kulttuurilautakunnan puheenjohtaja Markus Meckelborg Jokelan Kulttuurikahvila-tapaamisessa. Kuulostaa siltä, että tehtaan pystyssä pitäminen on seuraava kansalaisaktivismiin huomiota huutava kohde Jokelassa..

Hienosti hoidetussa tapahtumassa kiteytyy yhden iltapäivän aikana oikeastaan kaikki olennainen. Pienoisloissa, hylätyn tehtaan pihalla, saattaa nähdä yhteistyöllä todeksi muutetun unelman, suunnitelman, johon sisältyi sattuman ja yllätyksen mahdollisuus, yksilön halun kokea itsensä tärkeäksi ja vaikutusvaltaiseksi, sekä ennen kaikkea, löytää oman paikkansa yhteisössä. Kun tapahtuman jälkeen sekä artistit, talkoolaiset että yleisö kokee itsensä tärkeäksi ja illan onnistuneeksi, on yhdistyksen sen hetkiset tavoitteet tulleet täytetyiksi.

2.3 Suhde omaan kotiympäristöön

”Hyrylä on ollut aina jokelalaisten kannalta kaukana”, sanoo jekkulainen Lasse Arola Jokelassa järjestetyssä Kulttuurikahvila-tapaamisessa, 22.4.2013. Tuusula ja Hyrylä koetaan synonyymeiksi, joista kunnan muut osat, Jokela ja Kellokoski, toimivat erillään. Jokelalaiset kokevat olevansa jokelalaisia, eivät niinkään tuusulalaisia. Kunnan kulttuurisihteerit kysyvät, mistä jokelalaisuus muodostuu. Pöydän ympärillä listataan asioita: tieto siitä, että täältä pääsee pois yhdistää etenkin nuoria asukkaita, ja kun ei ole vaihtoehtoja mistä valita, ihmiset tutustuvat toisiinsa väkisinkin samassa koulussa ja kylän ainoassa kuppilassa. Yhtämieltä ollaan siitä, että oman kotikylän

sinänsä negatiivisista piirteistä, seisahtuneisuudesta ja takapajuisuudesta, voi kuitenkin syntyä myös toimimiseen aktivoivaa energiaa.

Paikallistasolla toimiminen voi muuttaa suhtautumista omaan kotiympäristöön. Kadun Kieli –festivaali kulki alkuun työnimellä *Perseenreikäfestarit*. Eikä tämä suinkaan ole ainoa negatiivinen etuliite, joita kyläläiset itse alkujaan tapahtumalle ja omalle kotipaikkakunnalleen antoivat. *Tuppukylä* ja *Suomen perseenreikä* nousivat kärkikaksikkoon, kun pohdimme mielikuviamme Jokelasta yhdistyksen jäsenten kesken talvella 2011. Mietimme tuolloin, kuinka puhua Jokelan kaltaisesta nukkuvasta ja huonomaineisesta kylästä tapahtumaympäristönä niin, että punk-tapahtumamme nousisi Suomen kesän festariviidakosta houkuttelevien ja varteenotettavien tapahtumien joukkoon.

Ympäristön myötävaikutuksella suhtautuminen oman toiminnan arvokkuuteen kuitenkin kääntyi nopeasti uudelle taajuudelle. Saatuamme vanhan vanutehtaan tontin tapahtuma-alueeksemme, apurahaa kunnan kulttuuritoimesta ja Kansan sivistysrahastolta sekä ensimmäiset todelliset bändikiinnitykset ensimmäiseen Kadun Kieleen, vaihtuivat negatiivisuudesta ammennettu kotikyläironia ja pitkät puutelistat oman tapahtumatoiminnan ainutlaatuisuuden ja aitouden korostamiseen. *Perseenreikäfestarit* –kuvaus muutettiin parin kuukauden jälkeen toiminnan aloittamisesta sloganiin *Sisällöstään tinkimätön punk-festivaali Jokelan hylätyllä vanutehtaalla*.

Rienaavat kuntamielikuvat edustavat karnevalisoitua kansalaismielipidettä. Ne ovat haiseva vastalause viralliselle totuudelle ja keinotekoisena pidetylle tavalle kirkastaa kunnan kuvaa. Niiden avulla voi purkaa kätkeyttä kaunaa. (Karisto 2010, 155.) Tutkittuaan Päijät-Hämeen hyvinvointibarometriä vuodelta 2005, Karistosta oli huomionarvoista se, kuinka lennokkaasti ja kekseliäästi vastaajat olivat osanneet parjata omaa kotikuntaansa kielteisillä lempinimillä.

3 EDUSTUKSELLISEN DEMOKRATIAN MUUTOSPAINNE

Edustuksellisella demokraattisella järjestelmällä on muutospaineita. Järjestelmällä on ollut Suomessa perinteisesti kansan vahva tuki, mutta sen toimintaympäristö on muuttunut 1990-luvulta lähtien niin rajusti, että demokratian muodot ja toimintatavat eivät voi säilyä sellaisinaan (Heikkilä & Kunelius 2000, 9). Suurimpia muutospaineita asettaa se, että 90-luvulla kansallisvaltion ja hyvinvointivaltion asema on heikentynyt samaan aikaan kun valtion ohjausta vastustavan uusliberalistisen opin merkitys on vahvistunut. Demokratian kannalta valtio-ohjauksen purkautuminen vaikuttaa ainakin kahteen suuntaan: yhtäältä se siirtää osan päätösvallasta yhä kauemmas kansalaisista kohti ylikansallisia areenoita, kun taas toisaalta sääntelyn vapautuminen avaa ainakin mahdollisuuksia siirtää päätöksentekoa alemmille tasoille. (Heikkilä & Kunelius 2000.)

Se, että kansalaiset olisivat passiivisia politiikassa saattaa olla myytti. Rosanvallanin (2008) mukaan huoli kansalaisten passiivisuudesta on sidoksissa siihen, että demokratia nähdään yksinomaan edustuksellis-hallinnollisena järjestelmänä, jossa kansalaisten keskeisin – tai ainoa – tehtävä on äänestäminen. Kansalaisten into osallistua vaaleihin on laskenut 1990-luvulta alkaen (Heikkilä & Kunelius 2000, 9). Viime syksyn kunnallisvaaleissa vain 58 prosenttia kävi äänestämässä (Pohjanpalo 2013). Kansalaisten suhde politiikkaan ja demokraattisiin instituutioihin on etäisempi ja välinpitämättömämpi kuin ”terve demokraattinen epäluuloisuus” edellyttäisi, toteavat Heikkilä ja Kunelius (2000, 10).

Jos ja kun demokraattisen osallistumisen muotoja halutaan lisätä, edellyttää se ennakkoluulotonta asennetta kaikilta osapuolilta. Kansalaiskeskustelun ottaminen vakavasti mukaan suunnitteluun ja päätöksentekoon vaatii kärsivällisyyttä ja kokeilunhalua. Vastademokratian ajatuksessa olennaista on se, että tavallista ihmistä kuullaan poliittisia päätöksiä tehtäessä (myöhemmin käytössä myös lähidemokratia-termi). Vastavuoroisuuden idea ei kuitenkaan saa näivettyä mielikuvaan, jossa

kuntalaiset asettavat päättäjät piinapenkkiin ja aloittavat tenttaamisen. Kun vastademokratiaan suhtautuu alati keskeneräisenä tilana, antaa se liikkumavaraa kokeilla ja ideoida uusia vaikuttamisen muotoja.

Suomella on kansalaiskeskusteluja välttelevä yhden totuuden monistinen perinne. Avoin ja moniarvoinen suomalainen yhteiskunta ei kuitenkaan ole enää pelkkää toiveajattelua. Vallan vastustaminen voi tulevaisuudessa olla suorastaan kansalaishyve. Valistunut kansalainen asettuu poikkiteloin tyhmänä ja turmiollisena pitämänsä vallan eteen. (Pietikäinen 2010, 259).

3.1 Vastakkaista demokratiaa

Filosofi Isaiah Berlinin ajatus siitä, että ristiriidat ovat liberaalin demokratian dynaaminen voima, on mielestäni vapauttava. Perustavien arvojen, kuten vapauden ja tasa-arvoisuuden, väliset konfliktit kuuluvat moniarvoisuuteen ja ne toimivat vastademokraattisen kansanvallan rakennusaineina. Vastademokraattisessa toiminnassa aktiivisuus ilmenee vastustuksena, muttei demokratian vastaisuutena. Nykyisten ”vastademokraattien” (Pietikäinen 2010) tavoitteena ei ole valta-asemaan pyrkiminen, vaan ennemminkin vallanpitäjien valvominen ja haastaminen.

Valvontaa, vastustamista ja tuomitsemista ei pidä nähdä demokratian turmelemisena, vaan sen olennaisina muotoina. Epäluottamus ja epäluulo edustuksellista politiikkaa ja vallankahvassa olevia kohtaan eivät kerro yltyöyksilöllistyneen yhteiskunnan tyhjästä kyynisyydestä, vaan valppaasta kansalaisasenteesta. Vastademokratiassa demokratia on määritelmällisesti prosessi, ainaisesti keskeneräinen ja muuttuva. (Luhtakallio & Alapuro 2008, 7–9.)

Teoksessa Vastademokratia, myös Rosanvallonin (2008) ajatuksista punoutuu punainen lanka, jossa ristiriidat nähdään osana demokratian perustavaa olomuotoa: demokratian sisäisiä jännitteitä luovia puolia tarvitaan – esimerkiksi edustuksellisia ja suoraan osallistumiseen perustuvia elementtejä – ja erilaiset jännitteet ovat aina olemassa, vaikkakin muuttuvia. Jännite sisältyy jo itse kansanvallan käsitteeseen,

jossa korostuvat samanaikaisesti toisaalta monistinen kansantahto ja toisaalta erilaisista ihmisistä muodostuva kansalaisuus. Vastademokratian avainkysymys on, miten yhdenmukainen kansantahdon periaate ja kansalaisyhteiskunnan moninaisuus saadaan yhdistettyä, miten niin sanottu kansan ääni muuttuu poliittiseksi tahdoksi ja miten edustukselliset järjestelyt sijoittuvat kuvioon suhteessa muihin järjestelyihin (Rosanvallon 2008, Pietikäinen 2010.)

Ajatus vaaleihin perustuvan demokratian täydentämisestä ja haastamisesta vaihtoehtoisin keinoin ei ole uusi. Jo 1800-luvun demokratisoitumisprosessia on kuvattu vuorovaikutukseksi, jossa edustukselliset elimet ja muu kollektiivinen toiminta kehittyvät vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, ja oli normaalia, että erilaiset sosiaaliset liikkeet pyrkivät vaikuttamaan edustuksellisten instituutioiden päätöksiin. (Rosanvallon 2008, 8.)

1990-luvun puolivälin jälkeen suomalaiseen lainsäädäntöön, muun muassa kuntalakiin (1995), on tullut mukaan paljon aineksia osallistuvan demokratian ideoista. Trendinä on ollut korostaa kansalaisten aktiivista osallistumista, kiinteää vuorovaikutusta päättäjien ja asukkaiden kesken sekä päätettäväksi tulevien asioiden avaamista julkiselle keskustelulle. Lainsäädännön periaatteiden lisäksi edustuksellista demokratiaa on pyritty täydentämään luomalla paikallistasolle vuorovaikutteisia käytäntöjä, tarkoituksena lisätä kansalaisten osallistumista päätöksentekoon ja sen vaihtoehtoja muovaavaan keskusteluun. (Heikkilä & Kunelius 2000, 11.) Kunnalliselle demokratialle on viime vuosikymmeninä vakiintunut määritelmä, jonka mukaan kunnallinen demokratia ”edellyttää, että kuntalaiset osallistuvat kunnan päätöksentekoon siihen vaikuttavalla tavalla” (Heikkilä & Kunelius 2000, 13). Toinen seikka on se, millainen osallistuminen mielletään vaikuttavaksi, ja siirtyvätkö lakiin kirjatut periaatteet retoriikkatasolta käytäntöön.

Heikkilän ja Kuneliuksen esille tuomat esimerkit osoittavat, että käytännöt muuttuvat säännöksiä hitaammin. Yksi esimerkki liittyy kuntalaisten mahdollisuuteen saada aikaan kunnallisia kansanäänestyksiä. Lain valmisteluvaiheessa kansanäänestyksen järjestämisen ja sen tulokset haluttiin kunnan elimiä sitoviksi. Lopullisessa laissa

valtuustolle jätettiin kuitenkin valta päättää, milloin kansanäänestys järjestetään ja miten sen tulokseen suhtaudutaan. Ja lähimenneisyys osoittaa, että kunnanvaltuustot ovat käyttäneet harkintavaltaansa sekä hylätäkseen kansanäänestysaloitteita että tehdäkseen äänestystuloksen vastaisia päätöksiä. (Heikkilä & Kunelius 2000, 12.)

Oletan, että yleisesti internet nimetään aika helposti kanavaksi, jossa lähidemokratian mahdollisuuksien nähdään lisääntyneet ja jossa liikehdinnän uskotaan lisääntyvän entisestään. Myös teos Uusi kultakausi (Aitamurto, Heikka, Kilpinen & Posio 2011) on täynnä innostavaa kuvausta siitä, kuinka ”sosiaalinen media mullistaa kaiken”. Kaupunkisuunnittelun ja kansalaisaktiivisuuden kultainen ohje ”think globally, act locally” muuttuu todeksi internetin aikakaudella, teoksessa kirjoitetaan (mt. 2011, 32). Sivuan nettiä demokratian uutena työkaluna kuitenkin vain lyhyesti ja jätän sen tarkastelun opinnäytetyössäni vähemmälle. Osittain siksi, etten itse koe internettiä kovin läheiseksi vaikuttamisen kanavaksi, mutta myös siksi, että se on aihealueeltaan todella laaja ja sitä käsitellään tällä hetkellä paljon muissa valmistuvissa opinnäytetöissä ja alan julkaisuissa.

Netti on kaikille avoin ja kunta on kiitettävästi järjestänyt päätteitä kuntalaisten käyttöön. Mutta kuinka paljon kunnan sisäistä vuoropuhelua netissä todellisuudessa käydään? Siis sellaista yhteisten asioiden hoitoon pyrkivää keskustelua, jossa läsnä ovat samanaikaisesti päättäjät ja tavalliset kansalaiset. Olettamukseni on, että melko vähän. Kuntalaisina meillä on mahdollisuus tutustua netissä esityslistoihin ja kokousten pöytäkirjoihin ja, ainakin periaatteessa, lähestyä päättäjiä henkilökohtaiseksi. Vaan sen sijaan, että internetistä olisi muodostunut aktiivinen kanava päättäjien ja ruohonjuuritason välille se toimii, ainakin Tuusulassa, passiivisena ja yksisuuntaisena tiedotusvälineenä kunnalta kuntalaisille. Samanlaiseen päätelmään päätyvät myös Heikkilä ja Kunelius teoksessaan Julkisuuskoet (2000, 14). He kirjoittavat, että teknisten vallankumousten arkipäiväistyessä niiden vaikutukset kunnan kerroksia halkovana, vuorovaikutusta lisäävänä, voimana ovat osoittautuneet oletettua vähäisemmiksi. Kuntien sivuilla tarjottu keskustelualusta on pikemminkin moderoitu mielipiteiden esittämistä.

Päättäjät ja virkamiehet harvoin osallistuvat verkossa käytävään julkiseen keskusteluun. Epäilen, että kunnan sivuilta haetaan tällä hetkellä lähinnä tietoa, ja että myös kuntalaisten aktivoiminen kunnan asioista käytävään verkkokeskusteluun vaatisi vaivannäköä. En kuitenkaan kyseenalaista sitä, etteikö sosiaalisessa mediassa piilisi suuri potentiaali oikeanlaisen henkisen ilmapiirin ja väylän luomisessa erilaisille kansaliikkeille, jotka parhaimmillaan voivat aktiivisella liikehdinnällään haastaa päättäjiä mukaan keskusteluun ja onnistua vaikuttamaan päätöksentekoon.

Teoksessa Uusi kultakausi (Aitamurto, Heikka, Kilpinen & Posio 2011) todetaan, että Yhdysvalloissa sosiaalinen media on ehtinyt jättää jälkensä jo lähes kaikkeen. Se on tuonut fanimäärän osaksi yritysten vuosikertomuksia, nostanut ja laskenut poliitikkoja, tehnyt pienistä porukoista muutosvoimia. Verkostomediassa syntyneet ilmiöt voivat hyvinkin nopeasti syrjäyttää perinteiset instituutiot ja osoittaa ne voimattomiksi. Verkstomedian voima pääsee valloilleen silloin, kun vanhojen instituutioiden heikkous on vienyt ne lähelle sulamispistettä, kun asioiden ratkaiseminen suljetuissa kabineteissa ilman avointa keskustelua ei enää kelpaa. Poliitiikan asialistoja määritellään nyt vallankumouksellisesti jossakin muualla kuin puolueissa. (mt. 2011, 17–30.)

Visionäärit uskovat, että yhä useammat asiat siirtyvät digitaaliseen virtuaalitodellisuuteen. Näin voi hyvin olla. Toistaiseksi näyttää kuitenkin siltä, että sosiaalinen media on tehokkaimmillaan silloin, kun siihen liittyy todellisen, lihaa ja verta olevan fyysisen maailman kollektiivinen tapahtuma ja toiminta. (Aitamurto, Heikka, Kilpinen & Posio 2011, 30.)

Verkostomedian tarkastelu yhtenä vastademokratiaa rikastuttavana muotona on siis ehdottomasti ajankohtainen aihealue, mutta jää minulta tältä erää tähän. Keskityn kasvokkain tapaamiseen, Kulttuurikahvila-konseptin kuvaamiseen ja kehittelyyn.

3.2 Kulttuurikahvila kohtaamispaikkana

Lukiessaan teoreettisia esityksiä, joista esitetyt käytännön sovellukset ovat edelleen melko harvalukuisia, demokratian tilasta huolestunut lukija intoutuu ja

lannistuu samanaikaisesti. Voi miten hienoa olisi jos demokratia toimisi aivan toisin, perustuisi aivan muuhun kuin nykyiseen kyynisyyttä herättävään valtapeliin ja sementtiin valettuihin puoluejakoihin. Ja voi miten epätodennäköiseltä tuntuu, että tämän luokan uudistuksiin poliittisessa todellisuudessa koskaan päästäisiin. (Luhtakallio & Alapuro 2008, 8.)

Tuusulan kunnan kulttuuritoimen kanssa keväällä 2013 tehty Kulttuurikahvila-kokeilu osoittautui onnistuneeksi tapahtumaksi, jossa virkamiehet ja kunnan kulttuuriasioista kiinnostuneet ihmiset (Jekku ry:n jäsenet) kohtasivat toisiaan. Tuusulan kunnan kulttuuritoimen ulostulo Kulttuurikahvila-toiminnan lanseeraamisen myötä on innostava esimerkki siitä, kuinka käytännön sovelluksia on lähdetty kehittämään sen sijaan, että muutoksia jäätäisiin odottelemaan. Oppiminen kokeilemisen kautta ei tunnu kunnalliselle organisaatiolle itsestään selvältä toimintatavalta, ja Jekku ry:n riveissä tämä avaus otettiin ilolla vastaan. Nyt kulttuurikahvila-toimintaa kehitetään yhteistyössä kunnan kanssa syksyä 2013 ajatellen. Kulttuurikahviloissa konkretisoituu ajatus, että kunnan asiat kuuluvat kaikille, eivät vain poliittisen eliitin työpöydille.

Ensimmäinen Jokelassa toteutettu Kulttuurikahvila-kohtaaminen pidettiin Jokelan Monitoimitalolla 22.4.2013. Kahvilassa kohtasivat julkisiin asioihin ammattimaisesti orientoituneita virkamiehiä, jotka tulivat tapaamiseen työajallaan, ja jokelalaisia kulttuuriyhdistyksessä toimivia nuoria, jotka myöhästyivät aloitusajankohdasta vartilla, koska töistä moottoripyöräkorjaamolta pääsee Jokelaan lähijunalla vain kahdesti tunnissa.

Paikalle oli kutsuttu kunnan kulttuuritoimen puolesta paikallisia yhdistyksiä, taiteilijoita ja virkamiehiä. Kutsut lähetettiin sähköpostilla kulttuuritoimen yhteystietolistalta löytyville taiteilijoille ja yhdistysten puheenjohtajille. Paikalle tapaamiseen saapuivat lopulta kulttuurilautakunnan puheenjohtaja Markus Meckelborg, Hyrylän ja Jokelan Kansalaisopistojen rehtorit, kirjastonhoitaja sekä Jekku ry:n jäsenistö. Uskon, että todellisuudessa tapaaminen olisi kiinnostanut paljon laajempaa joukkoa jokelalaisia. Tapahtumasta tiedottaminen ei ollut tarpeeksi aktiivista ja laajaa. Lisäksi tapahtumakutsu laitettiin liikkeelle vasta viime tipassa. Myös kunnan kulttuurisihteeri Sanna Hokkanen totesi heti alkuun, että kutsujen kanssa oltiin oltu liikkeellä aivan liian myöhään. Heti alkuun myös ehdotin, että jatkossa tapaaminen olisi avoin

kaikille, ei vain niille, jotka jo vaikuttavat jossakin kulttuurialan elimessä. Ehdotus otettiin myönteisesti vastaan ja syksyllä 2013 Jekku ry vastaa siitä, että ainakin Jokelan päässä Kulttuurikahviloista tiedotetaan kuntalaisille myös lehtitiedottein ja printtimainoksia. Tapahtuman keskustelua johtivat kulttuurisihteeri Sanna Hokkanen ja Lastenkulttuurin vastaava tuottaja, Taiju Kiesilä. Keskustelun aiheiksi nostettiin kolme pääteemaa, mutta kysymyksiin ei pyritty orjallisesti löytämään vastauksia. Keskustelua virittävät kysymykset olivat:

- Jos Tuusulassa ei olisi mitään julkisesti tuotettuja kulttuuripalveluita, mitä haluaisimme että täällä olisi?
- Mitä julkisilta palveluilta odotetaan, miten kunta voisi tukea paikallisia toimijoita?
- Miten yhteisöllisyyttä voitaisiin lisätä?

Oletettavaa voisi olla, että tasavertaisen keskustelun ja vuorovaikutustason löytämisessä olisi ongelmia tilanteessa, jossa osallistujien tietopohja ja arvovalta-asema on näinkin erilainen. Pöydän vastakkaisilla laidoilla asioista puhuttiin erilaisin sanakääntein (erot retorisisissa taidoissa). Kiinnitin huomiota vierustoverini likaisiin käsiin (tekee ulkotöitä) ja vastapäätä istuvien virkamiesten mitäänsanomattoman värisiin puvunpaitoihin. Mutta eivät keskustelijoiden erilaiset lähtökohdat johtaneet minkäänlaisiin valtakiistoihin. Puheen annettiin rönsyillä ja pääosaan keskustelussa nousivat jokelalaisten nuorten kokemukset kotikylän arjesta. Aluksi nimenomaan nuorten yhdistysläisten näkökulmat pohjautuivat arkisiin kokemuksiin, mikä poikkesi virkamiesten tavasta suhtautua annettuihin teemoihin. Uskon, että tällaisen asetelman hyväksyminen edesauttoi keskustelun hedelmällisyyttä. Kun yhdistysläisinä koimme itsemme tavallamme asiantuntijoiksi kunnan asioissa, siitä seurasi selkeiden kehitystarpeiden rohkea nostaminen käsittelyyn. Oma tietopohja tuntui riittävältä, kun aihe on tarpeeksi konkreettinen ja lähellä. Tunne asiantuntemuksen puutteesta voisi tappaa todellisen keskusteleavuuden. Lopulta myös virkamiehet (kirjastonhoitaja ja Kansalaisopiston rehtori ja kulttuurilautakunnan puheenjohtaja) alkoivat pohtia omaa sopeutumistaan ja viihtymistä omalla kotiseudulla. Yhdessä mietittiin, mistä jokelalaisuus tai hyryläläisyys koostuu.

Kylärakkauden eroista, maantieteellisistä välimatkoista ja huonosta joukkoliikenteestä päästiin lopulta siihen, kuinka tärkeää ja hauskaa olisi lisätä eri kyläläisten kohtaamista Tuusulassa. Kulttuurikahvilat tullaankin järjestämään tästä eteenpäin niin, että paikalle kutsutaan kerralla väkeä kaikista Tuusulan kylistä. Ei viedä Kahvilakiertuetta paikkakunta kerrallaan vain tietyn alueen ihmisille.

Tapaamisessa nousi esiin muun muassa kunnan kulttuuristrategian tavoite yhteisöllisyyden lisäämisestä suhteessa Jekku ry:n jäsenten kokemuksiin aiheesta: yhteisöllisyyden tunteen todettiin kumpuavan omista arkisista kokemuksista, jotka kohtaavat toisten ihmisten samantapaiset elämäntilanteet. Tunteen koettiin lisääntyvän toimimalla yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi, esimerkiksi jonkin puutteen korjaamiseksi. Nämä havainnot toiminnan kautta korjattavista kohteista sijoittuivat toisaalta lähelle paikallisten nuorten arkea ja vapaa-aikaa, kun taas toisaalta agendalle nousi myös hyvin isoja arvokysymyksiä liittyen muun muassa rahatalouteen ja kuntalaisten syrjäytymiseen. Keskustelunavauksia tehtiin treenikämpin puuttumisesta Jokelasta, kunnan omistamien julkisten tilojen hyvin kankeasta käyttömahdollisuudesta sekä esimerkiksi eri yhteiskuntaluokkien taloudellisesta eriarvoistumisesta, minkä osaltaan koettiin vähentävän yhteisöllisyyttä ja etenkin huonompiosaisten osallistuvuutta. Instituutiot ja kunnallinen päätöksenteko nousivat keskustelussa esiin aika ajoin jopa keskustelijoiden edustaman yhteisöllisyyden vastakohtina tai toimintojen jarruttajana, taustavoimana, joka ei lopulta tunne *kohdettaan* ja toimi sitoutuneesti parantaakseen kuntalaisten arkea. Kun jonkin asian parannusehdotus läheni loppuratkaisuaan, törmäsi se nuorten keskustelijoiden puheissa lopulta usein kunnallisen päätöksenteon jäykkyyteen tai päättäjien passiivisen tahtotilan kuvaamiseen. Muun muassa tämä havainto perustelee sitä, että edustuksellista demokratiaa täydentäviä muotoja tarvitaan Tuusulassa. Ja että jo ensimmäinen Kulttuurikahvila-kokeilu onnistui herättämään asiallista keskustelua. Demokratiaan kuuluu se, että sen toimintatavat muuttuvat yhteiskunnallisen todellisuuden – siis kansalaisten todellisuuden – muuttuessa ja että sen rakenteet vastaavat kansalaisten vaatimuksiin (Luhtakallio & Alapuro 2008, 10).

Kulttuurikahvilassa kirjatun puutelistan kärkeen nousivat tilat. Yhtä mieltä asiasta olivat niin yhdistysläiset, kansalaisopistojen rehtorit, lautakunnan puheenjohtaja kuin kulttuurisihteeritkin. Samaan aikaan Jokelan keskustassa seisoo tyhjiään useampikin teollisuuskiinteistö: on tiilitehdas, vanutehdas, laatikkotehdas ja vedenpuhdistamo. Tulevissa Kulttuurikahvila-tapaamisissa vanhojen, puitteiltaan aivan ainutlaatuisten, tehdasrakennusten tila nostetaan uudelleen puheenaiheeksi ja tilojen omistajasuhteita aletaan selvittää kunnan kanssa yhteistyössä. Lisäksi esimerkiksi tapahtumatuotantojen onnistumisen kannalta ehdotettiin, että kunta voisi toimia vahvemmin tuottajajärjestöjen asiantuntija-apuna ja tavaroiden lainaajana. Konkreettisia parannuksia tulevaa Kadun Kieltä ajatellen sovittiin muun muassa seuraavia: kulttuurilautakunnan puheenjohtaja selvittää, voisiko kunta vetää sähköt Jekku ry:n käyttöön tulevana kesänä, tai jos sähköjen vetäminen rämeikön takaa osoittautuu mahdottomaksi, kunta lainaa yhdistykselle maksutta aggregaattia. Kunnan kulttuuritoimi auttaa tiedotuksessa: eri yhdistysten yhteystietolistojen kautta tieto Jekku ry:n tuotannoista tavoittaa tulevaisuudessa sähköisesti yhä suuremman joukon potentiaalista yleisöä. Kulttuurilautakunnan puheenjohtajan ehdotti myös alueen yhdistyksille yhteisen PA-kaluston hankkimista, jonka lainaaminen tapahtumatuotantoihin olisi maksutonta.

Kulttuurikahvila -tapaamiset voivat toimia pohjana sellaiselle poliittisille muotoiluille (esimerkiksi kulttuuristrategian painotukset seuraavana nelivuotiskautena), joka ottaa aikaisempaa vakavammin huomioon ihmisten tarpeet ja toiveet, joita poliittisten päätöksentekijöiden on määrä palvella. Kulttuurikahviloissa voidaan kuroa kiinni sitä kuilua, mikä kulttuuripoliittisen ohjelmatyön ja kansalaisaktiivisuuden välissä on tähän asti ollut. Sillä tiettyä tyytymättömyyttä asioiden nykytilaan on olemassa. Tuusulan kunnan (talous)politiikka on sulkenut nuorisokeskuksia ja ajanut paikallisia järjestöjä yhä ahtaammalle tilavuokrien nousun myötä. Kulttuuriin käytettäviä rahoja leikataan samalla kun yhä suurempi osa toimijoiden saamista tuista palaa takaisin kunnan rattaisiin. Jos vuokrien osuudet poistetaan kulttuuribudjeteista, käy yhä selvemäksi miten muutamilla senteillä kunnissa kulttuuria tehdään (Järvi & Laitio 2010, 82). Samaan nippuun voisi laittaa erilaiset lupamaksut, joita viranomaiset ulkoilmatapahtumilta peräävät. Jekku ry:n saamasta kunnan 1000,00 euron kohdeavustuksesta palaa takaisin viranomaisille puolet erilaisten lupamaksujen

muodossa (ympäristökeskuksen melulupa, huvilupa). Alkujaan nimenomaan sisällön tuottamiseen haettu apuraha valuu todellisuudessa kunnan koneiston eri kerroksiin. Jos kunnassa harjoitetun politiikan sisältö määräytyy pääosin taloudellisten näkökulmien mukaan (ja jossa talouden mekanismit nojaavat markkinatalouteen), sitä suurempi arvo taloudellisille päämäärille annetaan kollektiivisten tavoitteiden, kuten kulttuurin edistämisen, kustannuksella. Ja mitä suuremman suhteellisen arvon taloudelliset asiat kunnallisessa päätöksenteossa saavat, sitä vaikeampaa on nostaa kuuluviin kulttuurista toimenpideohjelmia puoltavia ajatuksia.

3.2 Kuntauudistus ovella

Kulttuurikahvilassakin esille noussut, erittäin aiheellinen, kysymys kuului, miten kuntauudistukset tulevat vaikuttamaan lähidemokratian kehittymiseen. Tuusulan kohtalo karttajaossa on vielä epäselvä, mutta uhkakuva on, että suurkunnassa etäisyys kunnanpäättäjien ja kuntalaisten välillä kasvaa entisestään. Yhdistysläisiä mietitytti myös kiinnostaako päättäjiä kehittää nyt mitään uutta, kun tulevaisuus on epäselvä ja pelko oman valtapaikan katoamisesta ajankohtainen. Kulttuurilautakunnan puheenjohtaja totesi, että nyt keskitytään tulevaan nelivuotiskauteen.

Kuntaliitosten myötä syntyy isoja kuntia, mutta samalla valtuusto- ja lautakuntapaikat vähenevät. Tutkija Ritva Pihlaja esitti Helsingin Sanomissa (Pohjanpalo 2013) aiheellisen huolensa siitä, kuinka valtuustojen koot suhteessa asukaslukuun pienenee eli edustuksellinen demokratia pienenee. Muutokset kasvattavat virkamiesten valtaa. Lähidemokratian kehittäminen saattaa jäädä muiden muutostöiden jalkoihin – kunnat laajenevat, demokratia ei. Puheenvuorossaan Pihlaja vaatii, että uuteen kuntalakiin on kirjattava sitovasti kuntien velvollisuus järjestää asukkaiden vaikuttaminen ja osallistuminen.

Tutkija Ritva Pihlaja nimeää parhaaksi tietämäkseen lähidemokratiaelimeksi Ylikemijoen aluelautakunnan Rovaniemellä. Lautakunnalla on yli kahden miljoonan

budjettivalta päättää muun muassa perusopetus-, päivähoito- ja vanhuspalveluista. Jäsenet valitaan kyläkokouksissa. Pihlaja ehdottaa, että kunnat voitaisiin velvoittaa muodostamaan aluelautakuntia Rovaniemen malliin. Toinen toimiva kehitysehdotus on vahvistaa lähiyhteisöjä virallisen kuntaorganisaation rinnalla. ”Kukoistava kansalaisyhteiskunta. Se tarkoittaa vuoropuhelua kunnan ja sen osa-alueiden välillä, mutta ilman päätösvaltaa”, Pihlaja ideoi. ”Korostan kansalaisten oikeutta osallistua elinympäristönsä kehittämiseen”.

Julkisen talouden kiristyessä valtion ja kuntien tarjoamat palvelut eivät jatkossa enää välttämättä ole yhtä kattavia kuin mihin Suomessa on tähän asti totuttu. Tulevaisuuden kuntaliitokset tulevat mahdollisesti lisäämään sellaisia väestöryhmiä ja alueita, joissa julkinen sektori ei tiukan rahatilanteen vuoksi tule tarjoamaan niitä palveluita, joita asukkaat haluaisivat. Mitä suurempiin kuntaliitoksiin päädytään, sitä haasteellisempi tehtävä on ylläpitää toimivia lähipalveluita, myös Tuusulassa. Samaan aikaan erilaiset palvelujen järjestämisen muodot yleistyvät. Uskon, että tässä kohtaa kolmannella sektorilla ja vapaaehtoistyövoimalla tullaan ehdottamaan ison korren kantamista.

Uusien suunnittelukäytäntöjen lanseeraamisen pontimeksi voidaan nostaa ajatus, että ristiriitojen nostaminen pöydälle ennen päätösten tekemistä voi – virheiden välttämisen ohella – nopeuttaa hankkeita, koska silloin saatetaan välttyä aikaa vievältä valituskierrökseltä. Avoin ja ajoissa käyty julkinen keskustelu helpottaa päätösten toteuttamista ja kun ihmiset ymmärtävät, miten päätökset syntyvät, he voivat paremmin sitoutua niihin ja odottaa päätösten tuomia muutoksia. (Heikkilä & Kunelius 2000, 13.)

4 TALLOOKO TALOUSORIENTOITUNEISUUS KULTTUURIKESKUSTELUA?

2000-luvun yhteiskunta ei ole liberaalin demokraattiperinteen mukainen polis, jossa kansalaiset keskustelevalt vapaasti. Se ei ole myöskään luokkien ja

intressien tai niille perustuvien puolueiden jakama taistelu- tai neuvottelukenttä. Sen sijaan se on talouskoneisto, jossa eri ilmiöitä arvioidaan niiden taloudellisen toimintakyvyn ja merkityksen pohjalta. (Kantola 2006, 177.)

Taloudelliset arvot ovat nousseet yhä keskeisemmäksi kulttuuritoiminnan ulottuvuudeksi muun muassa kulttuuriteollisen ajattelun, uusliberalistisen ideologian voimistumisen ja niin sanotun luovan talouden keskustelujen myötä. Valtion sisällä yhä laajemmat yhteiskunnan toiminta-alueet on järjestetty markkinalogiikan mukaisiksi. (mm. Halonen 2011, Karkama 1999, Thorsby 1999, Kantola 2005.) 1980- ja 1990 – lukujen kehitystä voidaan myös Suomessa tarkastella kilpailuvaltion muotoutumisena (Kantola 2005, 157).

Järjestelmässä, jossa politiikan painopiste on selkeästi taloudellisia päämääriä korostava, tuotetut taiteelliset tuotteet ja palvelut muodostuvat erilaisiksi verrattuna siihen, millaisiksi ne muodostuisivat järjestelmässä, jossa kulttuurisilla arvoilla olisi suurempi paino. Sellainen yhteiskunnallinen järjestelmä, jossa taloudelliset arvot ovat määrääviä, asettaa taiteellisen ja kulttuurisen toiminnan luonnostaan heikompaan asemaan suhteessa laajempaan sosiaaliseen optimiin. (Thorsby 1999, 87–88.)

Miten uusliberalistinen marssijärjestys vaikuttaa taiteeseen ja kulttuuriin, kenen ehdoilla toimitaan? Millaisia kulttuurista ympäristöä ja ajattelua talouspolitiikkaan samaistuva kulttuuripolitiikka luo ja tukee, ketkä tulevat kuulluiksi?

Thorsby (1999) ehdottaa, että kaksijakoisuuden ongelma olisi ratkaistavissa sellaisessa viitekehyksessä, jossa kulttuuri- ja talouspolitiikka ymmärrettäisiin saman kokonaisjärjestelmän osasina. Tällaisessa järjestelmässä taiteellisten tuotteiden ja toiminnan kulttuurinen arvo tunnustettaisiin kollektiivisia kulttuurisia päämääriä tavoittelevina ja niille annettaisiin tästä johtuen niille kuuluva arvo politiikan muotoilussa taloudellisten arvojen rinnalla. (Thorsby 1999, 88.) Talous- ja kulttuuripolitiikan tarkastelu toisiinsa vaikuttavina osatekijöinä, osana samaa järjestelmää, olisi perusteltua, sillä nykysysteemiä kohtaan osoitetaan tyytymättömyyttä. Poliitiikan pitäisi pystyä tunnustamaan samanaikaisesti yhteisön tahto sekä materiaaliseen että ei-materiaaliseen hyvinvointiin hylkäämällä vain bruttokansantuotteeseen tiukasti sidottu taloudellisen hyvinvoinnin määritelmä ja korvata se laajemmilla taloudellista, henkistä ja kulttuurista kehitystä kuvaavilla

indikaattoreilla. Tällaisia ”kulttuurisesti kestävä kehityksen edellytyksiä” (Thorsby 1995, 1999) on hahmoteltu käyttämällä ajatusten pohjana kestävä kehityksen periaatetta.

4.1 Vaikuttava kulttuuri ja kulttuurin hyödyt

Kulttuuripolitiikan kulttuuri on pääasiallisesti ollut taidetta (tosin 90-luvun puolivälistä lähtien kulttuuripolitiikan keskustelussa on kiinnostuttu suuremmin myös kulttuurista siinä laajemmassa käsityksessä, joka ymmärtää kulttuurin elämäntapana). Kulttuuripolitiikan toista muuttumatonta tekijää voidaan kutsua sen välineelliseksi luonteeksi. Kulttuuripolitiikalla on oltava todennettavissa oleva yhteiskunnallinen tehtävä, joka oikeuttaa julkisten varojen käyttämiseen. Tämä tarkoittaa, että kulttuuripolitiikan on tuotettava todistettavia sosiaalisia hyötyjä. (Bennett 1999, 15–19.)

Kun paine julkisten menojen vähentämiseen kasvaa, tarve kulttuuripolitiikan vahvalle puolustukselle käy yhä ajankohtaisemmaksi. Nyt kysytään, mikä on toiminnan tulos ja vaikuttavuus, nykyisin vaaditaan vaikuttavuuden tutkimista kaikissa mahdollisissa yhteyksissä (Karisto 2010, 150). Jotta kulttuuri voi ottaa suuremman roolin yhteiskuntapolitiikassa, tekijöiden on uskallettava puhua myös kulttuurin hyödyistä. On utopiaa ajatella että kiristyvässä julkisessa taloudessa tukea kasvatettaisiin asioille, joiden ei nähdä lisäävän kansalaisten tai yhteiskunnan hyvinvointia. (Järvi & Laitio 2010, 37.) Arvioinnin keskeinen käsite on vaikuttavuus, jolla tarkoitetaan erilaisten toimintojen kykyä saada aikaan haluttuja tuloksia ja vaikutuksia (Kangas 2005, 119).

Luovan ja itseisarvoisen taiteen ja tieteen tukeminen ei ole ristiriidassa sen kanssa, että tuloksilla voi olla myös taloudellista tai arkista merkitystä (Sintonen 2007). Kulttuurin hyödyistä puhuminen ei kuitenkaan saa kutistua pelkästään taloudellisia arvoja korostavaksi ja mittaavaksi, eikä hyödyistä pitäisin joutua puhumaan vain siksi, että kulttuuritoiminta säilyttäisi paikkansa markkinavetoisessa kilpailussa, talousjärjestelmän laatumilla säännöillä. Yhdistyksen pääseminen julkisen tuen piiriin edellyttää myös kiinnostavalla ja ristiriitaisellakin tavalla toiminnan perustelemista

päättäjille kahdesta suunnasta: toisaalta tuetun kulttuurisen toiminnan tulee olla taloudellisesti kannattamatonta, päätyä nollatulokseen, kun taas toisaalta hyötyjen, joilla toiminnan tukemista perustellaan, pitää olla mahdollisimman suuret ja luettavissa nimenomaan taloudellisin mittarein.

Bourdieuun (Halonen 2011, 23 lainaten Bourdieuta 1993/1971) ajattelun mukaan kulttuurituotannon kentälle on leimaa-antavaa suuren kulttuurisen pääoman korostaminen ja taloudellisen pääoman merkityksen vähättely. Kulttuurituotannon kentän toimintalogiikan voi nähdä jopa taloudellisen kentän voittoatavoittelevan toimintalogiikan kääntöpuolena. Ajatuksen kehittely jatkuu pohdintaan pyyteettömyyden mahdollisuudesta tai mahdottomuudesta osana tuotannon prosessia. Bourdieu suhtautuu skeptisesti toimijoiden pyyteettömyyteen pitämällä sitä mahdottomana, sillä kaikessa näennäisestikin pyyteettömässä toiminnassa piilee aie saada maksimimäärä jonkinlaista voittoa. Toimimalla irrallaan kysynnästä, pyritään siis tuottamaan ”puhtaita taiteellisia tuotteita” (Halonen 2011), korostamaan kulttuurista pääomaa ja keräämään tunnustusta ja arvostusta, joka sulkee ulkopuolelleen kaupallisuuden ja lyhyen tähtäimen taloudellisen voitto-odotuksen.

Viittaako pyyteettömyys tuotannon kiertokulussa siihen, että aineettomien hyödykkeiden taloudessa pyritään tuottamaan pyyteettömyyden habituksia, joihin sisältyy ajatus talouden vastaisuudesta? Jekku ry:n perustamiskokouksessa kirjoitettu ideologia taisi kätkeä alkujaan riviensä väliin myöntävän vastauksen edellä mainittuun kysymykseen. Kulttuuri ja (punk)musiikki muodostivat alueen, jolle perusteltiin kunnallista tukea puhtaasti siksi, että sen sisällöllistä itseisarvoa ei voisi ohittaa. Idealistiset apurahahakemukset huomioitiin kunnassa ja toiminnan kehittämisessä nähtiin potentiaalia. Kaksi vuotta sitten toiminnalle myönnetty ensimmäinen kohdeavustus (1000,00€) on vuosien mittaan pysynyt samana, mutta kuitenkin mahdollistanut sen, että toiminta on voinut jatkua ja kehittyä. Ja kehitystä, tai vähintään muutosta, on tapahtunut. Kulttuuriyhdistyksen toiminnan hyödyistä muun muassa kotikylän ilmapiirille ja osallistavalle vaikutukselle halutaan nyt puhua reilusti ääneen. Keskustelua kunnan kulttuuritoimen ja yhä laajemman kuntalaisjoukon kanssa halutaan lisätä, jotta voitaisiin yhteisvoimin miettiä, mihin kaikkialle Jekku ry:ssä syntyneitä toimimisen ja vaikuttavuuden intoa voitaisiin hyödyntää. Ja mielekkäämmältä, kuin oman toiminnan lokeroiminen puhtaaksi

kulttuurituotteeksi, tuntuu se, että toiminta saavuttaa todella sellaisia tasoja, joilla on vaikutusta tavallisten ihmisten, yleisöjen sekä sisällöntuottajien elämään. Todennäköisimmin kohti toivottua lopputulosta edetään ennakkoluulottomalla yhteistyöllä eri tahojen kanssa. Vaikka kunnalla on toimintansa ympärillä tietyt raamit ja byrokratian portaat, ei se lähtökohtaisesti tarkoita sitä, että vapaan kentän olisi rantauduttava vallihaudan vastakkaiselle puolelle toimiakseen uskottavasti vaikuttavamman paikalliskulttuuripolitiikan puolesta.

Pamfletissa Saa koskea (2010) tuuletetaan räjähdysherkkää kysymystä *hyödyllisestä kulttuurista*. Kirjassa Järvi ja Laitio toteavat, että parhaimmillaan julkinen valta voi olla luomassa sellaista kokeilemisen ja rakentamisen avointa liikkumatilaa, jossa taiteen ja kulttuurin todellinen hyöty on osa yksilön uudenlaista vapautta. Kulttuuri pystyy haastamaan yhteiskunnassa vallitsevan rationaalisuuden yliarvostamisen ja tuottamaan yllätyksellisiä rakennelmia.

Tekijöidenkin kannattaisi oman työrauhansa vuoksi puolustaa näkemystä, jossa julkiseen tukeen kuuluisi vahvempi velvoite olla mukana yhteiskunnallisessa keskustelussa, tuoda oma näkemyksensä osaksi yhteiskuntaa ja hakea ratkaisuja yhteiskunnan ongelmiin. Se olisi muutos luottamusta kohti. Se tarkoittaisi yhteiskuntaa, jossa taiteentekijät ja yleisö joutuvat molemmat ottamaan lisää vastuuta siitä, mitä kulttuuri meille yhdessä tarkoittaa. (Järvi & Laitio 2010, 40.)

4.2 Keitä kuullaan ja tuetaan?

Aloitteentekijöinä ja vallitsevien olojen kyseenalaistajina toimivat yhä useammin erilaiset alakulttuuriset ja – poliittiset yhteisöt (Karkama 1998, 97). Kun keskeisin kulttuurinmuoto lienee nykyään kulutuskulttuuri, voivat pienet paikalliskulttuuriyhdistykset tuoda julkiseen keskusteluun kiinnostavia sävyjä. Aika yksioikoisesti kulttuurin nähdään palvelevan vain talouden päämääriä, toimivan vallan välineenä, tavoitteena tuottavuus ja (rahallisen) voiton maksimointi.

Ne, jotka käyttävät kulttuuria pääasiassa erottautumismerkkinä ja ne, jotka ajavat kulttuurista identiteettiä tarkoituksenaan korostaa eroja oman ja toisen ryhmän välillä, päätyvät todennäköisesti kulttuurisesti hedelmättömään ja puolustuselliseen rooliin. - - Sitä vastoin ne, joille kulttuuriset saavutukset

merkitsevät sellaista sisäistä varmuutta tai tukea, joka mahdollistaa avoimen kanssakäymisen muiden kanssa pelkäämättä oman kulttuurisen identiteetin menettämistä, ovat aina valmiita kamppailuun ja kykeneväisiä muutokseen. Tämä pätee niin eri ryhmiin kuin maihinkin kokonaisuutena. 'Panssaroitujen' ihmisten yhteiskunta jakautuu keskinäisen epäluulon pohjalta, mutta sellainen yhteiskunta, jonka ihmisille kulttuuri on selkäranka, voi kehittyä yhteisöksi, jota luonnehtii yhtenäisyys monimuotoisuudessa. Tämä asenne kulttuuria kohtaan on mitä suositeltavin ja se ansaitsee kaiken mahdollisen tuen hallitukselta. (Joop de Jong 1999,56 lainaten Aad Nuisia 1995.)

Tapahtumatuotannon prosessiin osallistuminen on tärkeä sosiaalinen toimintamuoto, mikä tuottaa ehdottomasti ei-rahallista hyötyä. Sosiaalista ja kokemuksellista arvoa on vaikea muuttaa numeroiksi nykyisellään käytössä oleviin mittareihin, jotka jyräävät pehmeämmät ja sisällöllisemmät tekijät arvioinneissa. Kulttuuritapahtumien kävijämäärät, vientitase ja kulttuurin osuus bruttokansantuotteesta eivät yksioikoisesti kerro oikeanlaisesta tai onnistuneesta kulttuuripolitiikasta. Ajatus kansalaisten kyvyistä tuottaa arvokasta materiaalia muille putoaa helposti hyötymittareiden ulkopuolelle (Järvi & Laitio 2010, 39).

”Eri näkökulmista taide määrittäyty eri tavalla. Tarvittaisiin tilaa monenlaisille toimijoille ja aina uusille taiteen alueille”, toteaa Sakarias Sokka Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestön jäsenlehdessä (Rautiainen 2013, 7). Muun muassa ministeriö ylläpitää keskustelua tasa-arvoisuudesta, siitä että kaikilla tulisi olla tasavertainen mahdollisuus kokea ja luoda taidetta, mutta resurssit kuitenkin suunnataan aikojen saatossa muovautuneiden tapojen mukaan. Keskustelu kaipaa avoimuutta. ”Miltä pohjalta asioita tehdään, mihin päätökset perustuvat? Ketkä tulevat kuulluiksi, ketkä eivät? Tukirahat jakautuvat aika elitistisesti”, Sokka jatkaa. (mt. 2013, 7.) Saa koskea -pamfletissa Järvi ja Laitio (2010) kirjoittavat, että poliitikattoman politiikan rinnalla syyhyää toinenkin yhtä krooninen sairaus: vaikka linjauksia tehdään, niiden vaikutukset eivät näy oikeasti budjetissa. Osallisuudesta puhutaan avajaisissa ja ehkä sirotellaan siihen joitain euroja koristeeksi päälle, mutta kauniit sanat eivät kuitenkaan johda merkittäviin siirtoihin (Järvi & Laitio 2010, 26).

Teoksessa Kulttuuripolitiikan uudet vaatteet Kangas ja Virkki (1999) ottavat kriittisesti kantaa siihen, että kulttuurin automaattinen hyväatekevyyys ja käsitys kulttuurisesta konsensuksesta ovat yksinään kestävämpiä lähtökohtia tämän ajan kulttuuripolitiikalle. Kirjoittajat kritisoivat perinteisen kulttuuripolitiikan rationaalista

harhaa, jonka mukaan kulttuuripoliittisten toimien avulla pitäisi saada aikaan etukäteen laskettavissa olevia toivottuja vaikutuksia sekä yhteiskunnassa että kansalaisissa. Tähän he näkevät liittyvän oletuksen, että vallitsee jokin sisällöllinen näkemys hyvästä kulttuurista, jota voidaan levittää kattavasti kansalaisten keskuuteen – mitä kattavammin ja syvemmälle kulttuuri leviää, sen paremmin olisivat asiat. Kärjistetysti voisi siis väittää, että tällaisessa katsannossa sekä sosiaaliset että ihmisten henkilökohtaiset ongelmat ratkeaisivat sillä, että järjestettäisiin riittävän paljon kulttuuritoimintoja, joihin osallistumalla ihmiset muuttuisivat paremmiksi. (Kangas & Virkki 1999,6.) Tähän ajatukseen sen enempää puuttumatta totean, että on hyvä suhtautua kulttuurin hyvää tekevään voimaan suhteellisuuden tajulla, samoin kuin taidetta taiteen vuoksi -hokemaan ja markkinavetoisen talutusnuoran perässä kulkemiseenkin.

Puhumalla paikallisen kulttuuritoimimisen ja tapahtumatuotantojen hyödyistä, myös Jekku ry perustelee olemassaoloaan ja pitää keskustelun ja vaikuttamisen mahdollisuutta auki päättäjien suuntaan. Kulttuuripiirien itsensä kannattaisi ottaa etunoja mittareiden monipuolistamisesta käytävässä keskustelussa ja yrittää avata taiteellista prosessia ulkopuolisille nykyistä paremmin. Joku kuitenkin määrittelee mittarit sille, millaista kulttuuria Suomessa tuetaan. (Järvi & Laitio 2010, 39.)

Kokemukseni muututtua konkreettiseksi siitä, että Jekku ry:n rooli nuorten kuntalaisten hyvinvoinnin lisääjänä on todellinen, ei *taidetta taiteen vuoksi* –fokus tunnu enää ainoalta oikealta lähtökohdalta perustella tuotantojemme merkitystä. Hyödyistä ääneen puhuminen ei alenna tapahtumiemme sisällöllisiä ja taiteellisia arvoja, kenties päinvastoin. Puhumalla yleisön, esiintyjien ja päättäjien kanssa sekä tapahtuman sisällöllisistä ratkaisuksista (taiteesta) että sosiaalisista hyödyistä, saattaa lopputulos olla kaikilta kanteilta katsottuna edullinen ja toimintaa kehittävää. Koen, että sisältövetoisen ja vilpittömästi kulttuuri edellä tuotettujen tapahtumiemme oheistuotteena on onnistuttu saavuttamaan sosiaalisia hyötyjä, sekä yhteisön että yksilöiden näkökulmasta. Muun muassa yhteisöllisyyden kasvaminen, demokraattisen toimimisen opettelu yhteisössä, itseä kiinnostavan aiheen ja toiminnan äärellä, jokaisen potentiaalisen asiantuntijuuden tunnistaminen ja omien unelmien konkretisoituminen valmiiksi tapahtumaksi, ovat lisänneet yhdistyksessä toimivien nuorten tunnetta siitä, että yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia

on, kunhan on rohkeutta etsiä väyliä ja rohkeutta ottaa kantaa vallitseviin epäkohtiin. Samalla Jekku ry:n esimerkki aiheuttaa hyvänlaista aktiivisuuden heräämistä myös niissä nuorissa, jotka eivät vielä itse ole tarttuneet toimintaan. Voisiko Jekku ry:n jäsenet toimia tulevaisuudessa esimerkiksi kunnan kulttuuritoimen kanssa yhteistyössä paikallisten nuorten aktivoimiseksi? Kunnalta löytyy budjetti ja strategia lisätä paikallisten ihmisten osallistumismahdollisuuksia ja Jokelasta lähtöisin olevalla kulttuuriyhdistyksellä on kasvot ja tuntemus oman kylän *aineksesta*.

Uusliberalistinen kulttuuripolitiikka, joka ohjaa paikallisen kulttuuritoiminnan tukemista eli rahan jakautumista (rahan puute) eri toimijoille pahimmillaan edesauttaa keskinäisten kiistojen syntymistä, kun toimijat pannaan kilpailemaan taloudellisesta tuesta. Ikävimmässä tapauksessa eri tahojen alkujaan yhtäläiset motiivit näivettyvät riidoiksi ja keskinäiseksi valtakamppailuksi (Karkama 1998, 15). Suomalaisen tukijärjestelmän ongelmista tulee keskustella, koska on perusteetonta kuvitella, että kulttuurin budjetti valtavasti kasvaisi kiristyän valtion- ja kuntatalouden maailmassa (Järvi & Laitio 2010, 19). Erilaisissa ohjelmissa, selvityksissä ja asiantuntijoiden puheenvuoroissa puhutaan tasaisesti uusien toimijoiden, osallisuuden ja monimuotoisuuden tukemisesta ja tunnistamisesta, mutta kulttuuripoliittiset satsaukset valuvat tällä hetkellä vielä pääosin vanhoihin, selkeisiin instituutioihin. Suomessa on tehty linjaus suosia isoja ja selkeitä tuotantolaitoksia prosessimaisen tekemisen sijasta. Uudistumisen tiellä on pelkoa, vaikka järjestelmän ongelmat ovat laajalti tiedossa, kirjoittava Järvi & Laitio (2010, 77). Toimijoiden yhteisellä painostuksella ja keskusteluun haastamisella voidaan kuitenkin edes auttaa muutoksen etenemistä. Koen, että Tuusulassa Kulttuurikahvila-tapaamisissa ja omaehtoisia kulttuuritapahtumia tuottamalla tietoisuus kunnan tukien jakautumisen periaatteista ja perustelut päätösten takana käyvät yhä läpinäkyvimmiiksi.

Samaan aikaan, kun kilpailuvaltion sanasto ja ajattelumallit ovat yhdenmukaistuneet yritysmaailman kanssa, on rinnalle noussut kuitenkin myös käsitteitä, joita voidaan pitää kovalle markkinatalousajattelulle vastakkaisina. Mainitsinkin tästä jo esimerkkinä muun muassa kunnan kulttuuristrategian tavoitteet lisätä yhteisöllisyyttä ja osallistavaa kulttuuritoimintaa. Myös Tuusulan kunnan kohdeavustusten myöntöperusteissa ollaan korostettu viime vuosina nuorison hyvinvointia ja

yhteisöllisyyttä. Kantola (2006) on pohtinut ajan yhteiskunnallisen hyvinvoinnin korostamisen merkitystä muun muassa hallitusohjelmissa. Kantola kysyy:

Ovatko uudelleen ilmestyvät ”vanhat” käsitteet hyvinvointiregiimin joutsenlaulua vai oireita siitä, että kilpailuvaltiollinen projekti on kypsymässä ja heiluri lähtee jälleen takaisin tai kokonaan uuteen suuntaan? Vai onko kysymys vain yhdestä kamppailusta, jossa käsitteiden merkityksistä etsitään uusi kompromissi yritysten kanssa? (Kantola 2006, 178.)

5 LOPPULUKU, JOSSA VASTAUKSEN SIJAAN HERÄÄ KYSYMYS

Mitä kulttuurituottajan ammattitaito ja työn välittävä luonne parhaimmillaan antavat vaikuttavamman paikalliskulttuuritoiminnan tueksi, kun lähtökohtana on omaehtoisuus ja itse tekeminen ja tavoitteena siltojen rakentaminen vapaan kentän ja kunnallisen kulttuuritoimen välille? Tällä hetkellä roolini kulttuurituottajana on paikantunut jonnekin taloudellisten, taiteellisten ja toiminnan hyötyjä mittaavien kysymysten kohtaamispisteeseen. Koen, että tuottajana olen onnistunut laajentamaan Jekku ry:n toimintakenttää ja lisäämään tuotantojen vaikuttavuutta toimimalla ”välittäjänä” julkishallinnon ja ruohonjuuritason välissä. Koulutuksen kautta kunnan päätöksenteon vaiheet ja esimerkiksi kulttuuriavustuskuviot ovat tulleet tutuiksi, minkä seurauksena yhdistyksen vaikuttamismahdollisuuksiin on alusta asti uskottu. Myös työkokemus Tuusulan kunnan kulttuuritoimessa (2009) on luonut pohjaa sille, että ylipäänsä uskallamme yhdistyksenä ottaa kantaa keskusteluun ja kotiseudulla tehtävään kulttuuripolitiikkaan. Tilanteessa, jossa tavallisilla kuntalaisilla on sanottavaa oman kotiympäristön kulttuuriasioihin, voi kulttuurituottaja toimia kannustajana ja ovien avaajana. Olennaista on, että tuottaja tuntee toimintaympäristön ja sitoutuu prosessiin. Koen, että tästä näkökulmasta katsottuna oma toimintani ruohonjuuritason ja virkamiesten välillä on kantanut hedelmää, ollaan päästy kynnykseltä eteenpäin.

Kadun Kieli -tapahtumien vakiinnuttaminen Jokelaan ja Kulttuurikahvila-hankkeen eteenpäin vieminen ovat konkreettisia tuloksia tehdystä työstä. Olennaista on ollut

myös aika ajoin istua alas ”omien joukkojen” kesken ennakkoluulottomasti arvioimaan oman toiminnan motiiveja, saavutettuja ja tavoiteltavia tuloksia. Tämä on ehkä suurin opetus, jonka olen opinnäytetyöprosessin aikana sisäistänyt. Suhteeni alkuperäiseen tavoitteeseeni *toimia vaikuttavamman paikalliskulttuuritoiminnan puolesta* on muuttunut eri työvaiheiden vanavedessä.

Ehdottomuus ja tunne siitä, että olen oikeassa on tasaantunut ja muuttunut ajatukseksi, että aktiivisemmän paikalliskulttuurin puolestapuhujana en voi etukäteen tietää millaisia paremman ja kansalaisvetoisemman kulttuurin tuottamisen käytännöt voisivat olla. Ja juuri tämän takia kuntalaisten ja muiden toimijoiden pitää pyrkiä ideoimaan ja kokeilemaan erilaisia toiminnan muotoja yhdessä. Tältä pohjalta liikkeelle lähtevässä kehittäessä jokainen joutuu jatkuvasti jäsentämään omaa rooliaan uudelleen ja poikkeamaan totutusta ajattelun ja toimimisen kaavasta.

Tällä hetkellä päällimmäisenä mielessäni on kysymys, että haluavathan kaikki kanssakuntalaiset olla mukana osallistuvassa demokratiassa ja sen edistämisessä? Lähtökohtaisestihan ajatukseni oli, että tottakai, tekemällä tämän opinnäytetyön ja avaamalla suuni kunnan päättäjien suuntaan, olen koko Jokelan asialla ja siinä sivussa myötävaikutan koko Tuusulan alueen toimintatapojen muuttumiseen. Oletin myös, että markkinatalouden mahtiaika yksioikoisesti tukahduttaa keskustelua ja että kaikki olisivat kanssani samaa mieltä siitä, että uusliberalismi on elävän kulttuurin suurin uhka. Kuitenkin nyt, opinnäytetyöni loppuluvussa on todettava, että juuri tuo markkinataloudesta maalaamani musta pilvi on saanut minut toimimaan. Herättänyt minut virittämään keskustelua ja viemään asioita eteenpäin. Liikkeelle lähdettiin lähikuppilan pöydästä, edettiin yhdistyksen perustamiskokouksen kautta toiminnallisiin toimenpiteisiin ja nyt opetellaan asioimista suoraan kunnan päättäjien kanssa. Ei-niin-mustavalkoiset kirjoitukset markkinatalouden ja kulttuurin rinnakkaiselosta ovat nostaneet pintaan ajatuksia siitä, että kulttuurin hyödyistä voi puhua ääneen ja että kulttuurista voi, ja kannattaakin, keskustella samassa pöydässä budjetit ja strategioita pyörittelevien virkamiesten kanssa. Kulttuurikahvila-toiminta ja Jekku ry:n tulevat toimintavuodet tulevat osaltaan vastaamaan kysymykseen, ovatko jokelalaiset valmiita ja ylipäänsä kiinnostuneita sitoutumaan osallistuvaan

demokratiaan ja viranomaisten painostamiseen toteuttaa lain vaatimia ja itse tärkeiksi kokemiamme asioita. Samaan asennekysymykseen linkittyvä toinen puoli tulee myös paljastamaan paljon itsestään: ovathan virkamiehet ja kunnan luottamushenkilöt myös halukkaita ottamaan kuntalaiset mukaan päätöksentekoon ja oman kotikunnan asioiden kehittämiseen?

5.1 Pelastava kolmas sektori ja vaikuttava yhdistystoiminta

Kolmannen sektorin osuus kunnallisten palveluiden tuottajana lisääntyy tulevaisuudessa etenkin niillä toiminnanalueilla, jotka jäävät julkisen sektorin ja markkinaehtoisesti toimivan yritystoiminnan ulkopuolelle. Kolmas sektori nousee usein esille muun muassa kuntaliitosten yhteydessä käytävässä keskustelussa. Huolenaihe on se, miten kansalaisten tarvitsemat palvelut turvataan jatkossa, kun kuntien resurssit eivät enää riitä. Keskustelu on aiheellisesti päätynyt myös kysymyksiin, millaiset ovat kolmannen sektorin valmiudet ottaa vastaan tällaisia yhteiskunnan laidalta putoavia haasteita ja tehtäviä. Katoaako yhdistyskentän toimintaperiaatteista jotain olennaista, jos se yhtäkkiä sidotaankin tiiviisti kiinni valtioon ja markkinoihin? Kolmatta sektoria ei koskisi enää samankaltainen vapaus ja väljyys, jos sitä aletaan pitää palveluaukkojen paikkaajana ja toimintaa rahoittamaan ostopalveluilla. Kulttuurituottajana minua mietityttää myös eri alojen ammattitaidon arvostus: mitä tapahtuu esimerkiksi kulttuuri- ja sosiaalialan jo nyt jäljessä tulevalle palkkakehitykselle jos aiemmin verovaroin kustannettu ja ammattilaisten toimesta palkkatyönä tehty työ heitetään kolmannen sektorin harteille olettaen, että kentän edullisemmin tuotettu työ perustuu pitkälti vapaaehtoisuuteen?

Kolmannen sektorin ja julkisen sektorin yhteiskuvio on kiinnostava, sillä toisaalta yhdistyksessä toimimisessa korostetaan usein omaehtoisuutta ja vapautta, irrallisuutta markkinatalouden sanelemista säännöistä, kun taas toisaalta kunnallisten rakenteiden halutaan antavan toiminnalle taloudellista ja tiedollista tukea haluttujen tavoitteiden toteuttamiseksi

Uskon että Jekku ry:n ja mahdollisesti myös muiden tuusulalaisten yhdistysten rooli kulttuuritapahtumien tuottajina tulee korostumaan tulevaisuudessa. Näen skenaariossa positiivisia puolia sikäli, jos kunnan roolia kenttää tukevana ja kuuntelevana taustavoimana onnistutaan vahvistamaan. Eri taiteenaloihin kallellaan olevat yhdistykset voisivat kunnan kanssa yhteistyössä tuottaa sisällöiltään persoonallisia, keskenään erilaisia tapahtumia, mikä rikastuttaisi kunnan kulttuurikentän kokonaiskuva.

Vaikuttava yhdistys –kirjassa todetaan, että yleishyödyllisen ja ”uhrautuvan” vapaaehtoisuuden aika alkaa olla ohi (Lihavainen 2003, 12). Nykyään vapaaehtoiset toimijat yhdistyksissä kohdistavat panoksensa yhä rajatumpaan kohderyhmään tai tavoitteeseen. Toimijat vaativat vastiketta panokselleen, ei niinkään materiaalisen tai muun hyödyn merkityksessä, vaan selkeänä näyttönä siitä, mihin heidän panoksensa menee, mitä sillä saadaan aikaiseksi. Tapahtumatuotannon saattaminen valmiiksi on kiitollinen ja palkitseva prosessi, minkä vuoksi uskon myös Kadun Kielen tulevaisuuteen, vapaaehtoisvoimin toteutettuna. Toisaalta projektimaisuus, pätkittäisyys, jopa lyhytjänteisyys on yleistynyt sekä yhdistysten toiminnassa että niiden hallinnossa. Haistellaan ja maistellaan, mutta ei sitouduta lopuksi ikää. Tästä syystä vapaaehtoisia on helpompi rekrytoida selkeästi rajatuilla ja kohdistetuilla hankkeilla kuin avoimilla tarjouksilla ja ikuisuusprojekteilla. Perinteinen yhdistystyyppi saa haastajakseen uudenlaisia, löyhästi organisoituja, vapaamuotoisia toimintaryhmiä (mt. 2003, 12.) Toisaalta uskon, että kaikki tämä säälä ja pätkittäisyys, mikä nykyaikaan liitetään, on myös omiaan vahvistamaan pysyvän organisaation mahdollisuuksia säilyttää toimintansa mukana aallokossa. Pysyvä yhdistys voi toimia asioita yhteen sitovana voimana ja säilyttää paikkansa turvallisenä ja tutuna satamana, josta käsin toimia. Jekku ry:n toiminnassa näen jatkuvuuden ainoastaan positiivisena asiana. Sitä kautta perspektiivi oman kotikylän toiminnan kehittämisestä elää mukana reaaliajassa ja muutoksiin reagoiminen on ketterämpää, kun yhteisön toimintatavat ovat tuttuja ja jo monilla haasteilla testattu.

5.2 Kehityskelpoinen kulttuurikahvila-konsepti

Kulttuurin luonne on kyseenalaistava, uutta luova. Se toimii suunnannäyttäjänä ja ympäristön analysoijana, alati muuttavana ja itsensä uudelleen kirjoittavana voimana. Kulttuuri ei ole rationaalinen rakenne, mutta kulttuuripolitiikka on käytännössä kulttuurin rationalisointia.

Demokratia ei ole kirveenkirjoitettu säännöstö, muuttumaton rakennelma. Demokratiaan kuuluu se, että sen sisäiset voimasuhteet muuttuvat todellisuuden muuttuessa.

Kulttuurikahvila-tapaamiset tulevat parhaimmillaan toimimaan pilottina laajemmalle vaihtoehtoisten vaikuttamistapojen lanseeraamiselle Tuusulassa. Aloitetaan kulttuurista ja edetään kohti muita, tuusulalaisia kiinnostavia, asioita. Myöhemmin hyvin käynnistyneellä toiminnalla on kaikki mahdollisuudet jatkaa eloaan myös suurkunnassa. Itse asiassa tämänkaltainen toiminta on hyvä aloittaa juuri nyt, kun kuntalakeja ollaan uudistamassa ja tulossa on joka tapauksessa muutoksia.

Tässä kohtaa nosta taas esiin taas kulttuurisen toiminnan kaksisuuntaisuuden: kulttuuristen kysymysten äärellä toimiminen ja niiden kautta ympäristön kriittinen tarkastelu voi tehdä ihmisistä itsetietoisempia ja aktiivisempia yhteiskunnan jäseniä, ja samanaikaisesti kulttuuri itsessään tuottaa arvoja ja päämääriä. Kulttuurikahvila-tapaamisilla on siis suuri potentiaali onnistua vaikuttamaan tuusulalaisten ihmisten arkeen tulevaisuudessa keskusteluverkostoa laajentamalla ja käynnistämällä konkreettisia yhteistyöllä toteutettavia kulttuurihankkeita.

Avainkysymyksiä ja kehitysideoita tuleviin kulttuurikahviloihin:

- Mitkä tehtävät yhteistyössä kuuluvat yhdistyksille ja asukkaista lähtevälle toiminnalle?
- Millaisella rahallisella panoksella kunta on tulevan vuoden kahviloissa mukana?
- Jonkin kahvilan teemaksi *Apurahatyöpaja*, jotta kaikilla olisi lähtökohtaisesti mahdollisuudet ja tarvittavat tiedot osallistua kulttuuriavustushakuihin.

- Keskeneneräisten ideoiden tuominen yhteisön arvioitaviksi ja kunnan kuulemiksi, jotta potentiaalsiin yhteistyöllä toteutettaviin tuotannollisiin töihin voi saada apua.
- Tulevat Kulttuurikahvila-tapaamiset pitää videoida, jotta voimme levittää oikeanlaista kuvaa tilaisuuksien luonteesta: netissä videoita näyttämällä toiminta on ensinnäkin avointa ja toiseksi voi kannustaa uusia ihmisiä mukaan.
- Kahviloihin mukaan myös elävää kulttuuria, jotta paikalliset yhdistykset ja taiteilijat voivat tuoda toimintansa lähemmäksi kuntalaisia. Elävä taide saattaa myös synnyttää uusia yhteistyöideoita ja virittää keskustelua.
- Kansalaisopistojen ja yhdistysten välisen yhteistyön aktivoiminen: järjestysmieskurssilaisille tieto alueen tapahtumista potentiaalisina työkeikkoina ja yhdistyksille yhteystietolistat kortillisita järjestysmiehistä (sama käytäntö myös hygieniapassi-koulutusten oheen).
- Näyttelytiloista on puutetta; voisivatko paikalliset tapahtumamiljööt toimia taiteilijoiden näyttelytiloina?

Osallistavien hallintokäytäntöjen haasteessa on kysymys muustakin kuin päätöksenteon tehokkuudesta ja toimivuudesta. Osallistuminen ja demokraattinen keskustelu asioista ovat myös itseisarvoja. Avoimesti ja railakkaastikin käyty keskustelu on osallistuvan demokratian teorian näkökulmasta merkki paljon terveemmästä yhteisöstä kuin siististi, nopeasti ja tehokkaasti toimiva päätöksentekokoneisto, jonka tekemisiin ja ehdotuksiin kansalaiset eivät juuri vaivaudu reagoimaan. (Heikkilä & Kunelius 2000, 14.)

LÄHTEET

- Aad Nuis, 1995. Pantser of Ruggeraat (Panssari vai selkäranka -raportti). Ks. Warna Oosterbaan Martinius, Schoonheid, welzijn, kwaliteit. Kunstbeleid en verantwoording na 1945. Den Haag 1990; Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, Cultuurbeleid in Nederland.
- Aitamurto, Tanja & Heikka, Taneli & Kilpinen, Petteri & Poisio, Matti 2011. Uusi kultakausi. Kuinka sosiaalinen media mullistaa kaiken. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Bennett, Oliver 1999. Kulttuuripolitiikka, kulttuuripessimismi ja postmoderniteetti. Teoksessa Kangas, Anita & Virkki, Juha (toim.) Kulttuuripolitiikan uudet vaatteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Bourdieu, Pierre 1993/1971. The Market of Symbolic Goods. Teoksessa Johnson, Randal (toim.) The Field of Cultural Production. Cambridge: Polity.
- Halonen, Katri 2011. Kulttuurituottajat taiteen ja talouden risteyskohdassa. Yhteiskuntatieteellinen tuedekunta. Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.
- Heikkilä, Heikki & Kunelius, Risto 2000. Julkisuuskoe. Kansalaiskeskustelun opetuksia koneistolle. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.
- Helander, Niina & Kirveenummi, Anna & Merikanto, Maria & Rubin, Anita & Siivonen, Katriina 2005. Kulttuurin kulmakivet. Varsinaissuomalaisia kulttuuristrategioita. TUTU-julkaisuja 3 / 2005. Turku: Turun Kauppakorkeakoulu ja Varsinais-Suomen taidetoimikunta.
- Horelli, Sotkasiira & Haikkola 2004. Nuoret uuden osallistumiskulttuurin tienraivaajina. Teoksessa Paakkunainen, Kari (toim.) Nuorten ääni ja kunnantalon heikko kaiku. Nuoret kunnallisessa demokratiassa ja paikallisissa vaikuttajaryhmissä. Helsinki: Opetusministeriö, Suomen kuntaliitto, Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisosiain neuvottelukunta.
- Huttunen, Sonja 2012. Jokela on Keski-Uudenmaan Brixton. Keski-Uusimaa 6.8.2012, 2.
- Joop de Jong 1999. Kulttuurinen monimuotoisuus ja kulttuuripolitiikka Hollannissa. Teoksessa Kangas, Anita & Virkki, Juha (toim.) Kulttuuripolitiikan uudet vaatteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Järvi, Antti & Laitio, Tommi 2010. Saa koskea. 10 konstia väkemäpään kulttuuriin. Helsinki: Tammi.
- Kangas, Anita 1999. Kulttuuripolitiikan uudet vaatteet. Teoksessa Kangas, Anita & Virkki, Juha (toim.) Kulttuuripolitiikan uudet vaatteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Kantola, Anu 2006. Suomea trimmaamassa – Suomalaisen kilpailuvaltion sanastot. Teoksessa Heiskala, Risto & Luhtakallio, Eeva (toim.). Uusi jako. Miten Suomesta tuli kilpailukyky-yhteiskunta? Helsinki: Gaudeamus.
- Karisto, Antti 2010. Yksi piano vai kymmenen lehmää? Kirjoituksia arjen ilmiöistä. Helsinki: Gaudeamus.

- Karkama, Pertti 1998. Kulttuuri ja demokratia. Kirjoituksia kulttuurin nykytilasta. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Luhtakallio & Alapuro 2008. Vaalidemokratia, vastademokratia ja politiikan paluu. Johdatus Pierre Rosanvallonin ajatteluun. Teoksessa Rosanvallon, Pierre. Vastademokratia. Poliittikka epäluulon aikakaudella. Tampere: Vastapaino.
- Pietikäinen, Petteri 2010. Kansalaiset valtaa vaihtamassa. Teoksessa Pietikäinen Petteri (toim.) Valta Suomessa. Helsinki: Gaudeamus.
- Pohjanpalo, Olli 2013. Kunnat laajenevat, demokratia ei. Helsingin Sanomat 1.5.2013, A 13.
- Rautiainen, Anne Mari 2013. Keitä kuullaan, kun puhutaan taiteesta. TAKU, Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestön jäsenlehti 1/2013.
- Rosanvallon, Pierre 2008. Vastademokratia. Poliittikka epäluulon aikakaudella. Tampere: Vastapaino.
- Siivonen, Katriina 2006. Tulevaisuusajattelusta ja tulevaisuusverstaista. Teoksessa Siivonen Katriina (toim.) Kulttuurista kestävyyttä. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Thorsby, David 1999. Talouspolitiikan ja kulttuuripolitiikan monimutkainen suhde. Teoksessa Kangas, Anita & Virkki, Juha (toim.) Kulttuuripolitiikan uudet vaatteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Wilkman, Hilikka 2006. Omaehtoinen kulttuurityö alueellisena kehitystekijänä. Teoksessa Siivonen Katriina (toim.). Kulttuurista kestävyyttä. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.